

ජෝර්ස්

ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට
පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ

ජනරජරජකාරණ

වසන්ත රනිල්

රයිට් ටු ලයිෆ් මානව හිමිකම් මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රකාශනයකි.

ජෝලියස්

ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට
පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ

ජනාධිපතිවරයා

ජෛවිකය

අනුච මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට
පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ

ජනරජයක්

වසන්ත රනිල්

ප්‍රකාශනය

Right to Life Human Rights
Center

මානව හිමිකම් මධ්‍යස්ථානය
மனித உரிமைகள் நடுநிலையம்

පළමු මුද්‍රණය : 2015 ඔක්තෝබර්

කර්තෘ
වසන්ත රනිල්

ප්‍රකාශනය

රයිට් ටු ලයිෆ් මානව හිමිකම් මධ්‍යස්ථානය

අංක 555, කොළඹ පාර, කටුනායක. දුරකථනය : 0117414800, 0117414801 ෆැක්ස් : 031-2221604
ඊමේල් : right2lifelk@gmail.com වෙබ් : www.right2lifelanka.org

අනුග්‍රහය

අක්ෂර සංයෝජනය

වසන්ත රනිල්

සෝදුපත්

නදීගානි මාලිංග

පිටු සැකැස්ම, කවර නිර්මාණය හා මුද්‍රණය

AMILA GRAPHIC

071 7167002

පෙරවදන

දෙවන ලෝක යුද්ධයෙන් පසුව නැවත එවැනි මහා සංග්‍රාමයක් ඇතිවීම වැළැක්වීම සඳහා එවකට ලෝකයේ සිටි බලවත් ජාතීන්ගේ ද පෙළඹවීම මත එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය ගොඩ නැගුණි. එජා සංවිධානය ගොඩනැංවීම සඳහා මූලික වූ මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය සකස් කිරීමට විවිධ රටවලින් පැමිණි ඉතා ඉහල විශිෂ්ඨ බුද්ධිමතුන් පිරිසක් දයක වූහ. ඔවුන්ගේ අතිමහත් වූ දැනුම් සම්භාරය සහ අත්දැකීම් උපයෝගීකර ගනිමින් මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය සකස් විණි.

මානව හිමිකම් විශ්ව ප්‍රකාශනය නිසා අද වන විට ලොව පුරා ජනතාවට පෙරට වඩා ගෞරවයෙන් සහ අභිමානයෙන් යුතුව ජීවත් වීමට හැකි වී තිබේ. නමුත් දෙවන ලෝක යුද්ධයට පෙර මනුෂ්‍යයන්ට එවැනි පිළිගැනීමක් නොතිබිණි. රටක

පාලකයින් තෝරා ගැනීම එම රටේ ජනතාවගේ කාර්යභාරයක් වන්නා සේම රටේ ජනතාවට සලකන ආකාරය රටක ස්වෛරීභාවය හා සම්බන්ධ කාර්යභාරයක් වන බවට පිළිගැනීමක් එකල විය. එහෙත් ඇඩොල්ෆ් හිට්ලර් විසින් සුපිරි ජර්මනු ජාතියක් බිහි කිරීමට ගන්නා ලද උත්සාහයේ දී ඊට බාධාවක් ලෙස සැලකූ යුදෙව්වන් ඇතුළු හැට ලක්ෂයක් ජනතාව කෲර ලෙස ඝාතනය කළහ. ඉතා දීර්ඝ කාලයක් පුරා සිදුවූ මෙම අති දැවැන්ත ජන සංහාරය වැළැක්වීමට සමස්ත ලෝකයටම නොහැකි විය. එම ජන සංහාරය සිදු කළ ආකාරය ලොවට හෙළිදරව් වීමත් සමගම කිසියම් රටක් එරට වෙසෙන ජනතාවට සලකන ආකාරය තවදුරටත් එම රටේ ස්වෛරීත්වයට පමණක් අදාළ කරුණක් ලෙස පිළිගනු නොලැබීය.

“මානව අයිතිවාසිකම් මනුෂ්‍යන්ට උරුම වන්නේ ඔවුන් කුමන හෝ රටක වැසියන් වීම නිසා නොව හුදෙක් ඔවුන්ගේ මනුෂ්‍යත්මාවය නිසාම” යැයි යන මතය මනව හිමිකම් විශ්ව ප්‍රකාශනය සකස් කිරීමේ දී ප්‍රබලව මතුවිය. එම මතය තව දුරටත් ඉදිරියට යමින් “මනුෂ්‍යයකු තම සමාජයීය වගකීම් ඉටු කිරීමට බැඳී සිටියත් තමන් මත බලහත්කාරයෙන් පටවනු ලබන පීඩනයකට හෝ හිංසාවකට විරුද්ධව තම මතය ප්‍රකාශ කිරීමට මනුෂ්‍යයකුට නිදහස පැවතිය යුතු බවත්, විරුද්ධ වීම නිසාම ශාරීරික මර්ධනයට ලක් නොවී ‘මම ඒ සඳහා එකඟ නැතැ’ යි පැවසීමට යම් පුද්ගලයකුට ඇති අයිතිය නීතියෙන් ආරක්ෂා කළ යුතු බව” ද ශක්තිමත්ම සාකච්ඡා විය. මානව හිමිකම් රටින් රටට වෙනස් නොවී මානව අයිතිවාසිකම් විශ්වීය වන්නේ එම නිසා ය. දෙවන ලෝක යුධ සමයේ දී සිදුවූ යුදෙව් ජන ඝාතනවලින් පසුව නැවත එවැනි අශිෂ්ඨ සිදුවීම් සිදු නොවිය යුතු බවට ශිෂ්ඨ ලෝකයා එකඟ වීමේ ප්‍රතිඵලයකි, මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනය. මානව හිමිකම් පිළිබඳ විශ්ව ප්‍රකාශනයත්, එය ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා

ඇති ජාත්‍යන්තර යාන්ත්‍රණ වශයෙන් හැඳින්විය හැකි එහා සංවිධානය සහ අකෙත් ආයතන කොතෙක් උත්සාහ දැරුවත් සමස්ත ලෝකයේ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සම්පූර්ණ වූයේ නැත. අනුව දශකයේ දී පැරණි යුගෝස්ලාවියාවේ සහ රුවන්ඩාවේ සිදුවූ මනුෂ්‍ය ඝාතන ඊට උදහරණ ලෙස දැක්විය හැක. එහෙත් පෙරට වඩා ලෝකය යම් තරමකට හෝ සුරක්ෂිත කිරීමට මෙම යාන්ත්‍රණයන් මගින් හැකි වී තිබේ. එසේ වූයේ මානව හිමිකම් යනු විශ්වීය හිමිකමක් බව තහවුරු කළ නිසා ය.

උතුරු - නැගෙනහිර ගැටුම් පැවති පසුගිය කාලයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ සිංහල ජාතිවාදී කොටස් ප්‍රකාශකර සිටියේ මෙය ශ්‍රී ලංකාවේ අභ්‍යන්තර ප්‍රශ්නයක් බවයි. එහෙත් යුද්ධයෙන් අවතැන් වූවන් ඉන්දියාවට ද බෝට්ටු මගින් යෑම ආරම්භ කිරීමත් සමගම තවදුරටත් එය ශ්‍රී ලංකාවේ අභ්‍යන්තර ප්‍රශ්නයක් නොවීය. අවතැන්වූවන් බෝට්ටු මගින් ඕස්ට්‍රේලියාවට පලා යෑම ආරම්භ වීමෙන් මෙය තවදුරටත් ජාත්‍යන්තරකරණය විය. ඒ අනුව සෑම පැත්තකින්ම ශ්‍රී ලාංකිකයින්ගේ මානව හිමිකම්

කඩවීම යනු ජාත්‍යන්තර ප්‍රශ්නයකි. ශ්‍රී ලංකාව මානව හිමිකම් සම්බන්ධව අවධානය යොමුකරන්නේ අනුව දශකයේ පමණ සිට ය. එහෙත් මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය වන බවට නොනවත්වා දිගින් දිගටම සාකච්ඡා කරන මාතෘකාවක් බවට පත්වන්නේ 2006 වසරේ පමණ සිට ය. 2006 වසරේ සිට 2010 පමණ වන තෙක් රටේ බහුතර ජනතාවක් උතුරු-නැගෙනහිර ගටුම් පිළිබඳව හෝ එහි දී සිදුවන මානව හිමිකම් උල්ලංඝනයන් පිළිබඳව සංවේදී නොවීය. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස එම කාලය තුළ ද ඉන් පසුව ද මුළු රට පුරාම ඉතා දැඩි ලෙස විවිධාකාරයෙන් මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය විය. නමුත් එම කාල සීමාව තුළ දී බලය හෙබවූ රජය විසින් තම පැවැත්ම සඳහා ජාතිවාදය සහ බොරු අධිරාජ්‍ය විරෝධය යොදා ගත් හෙයින් මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය යනු අධිරාජ්‍යවාදීන්ගේ අවශ්‍යතාවයන් වෙනුවෙන් දෙමළ ත්‍රස්තවාදීන් මර්දනය කිරීම වැළැක්වීම සඳහා රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන (NGO) විසින් ඉදිරියට දමූ සටන් පාඨයක් ලෙස හැඳින්විණි. ඒ තුළ පොලිස් වධ හිංසාවන් ද, අධිකරණය වෙත ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර පොලිසිය අතින් සැකකරුවන්

සාතනය වීම් ද ඇතුළුව ඇතැම් පොලිස් නිලධාරීන් විසින් සිදුකරනු ලබන බරපතල අපරාධ සියල්ල රාජ්‍ය නොවන සංවිධාන වෙත එල්ල කරනු ලැබූ දේශ ද්‍රෝහී චෝදනාවෙන් වැසී ගියේ ය.

එහෙත් 2010 වසරේ පැවති ජනාධිපතිවරණය සඳහා LTTE සංවිධානය යුද්ධයෙන් පරාජය කිරීම සඳහා මුල්වූ හමුදාපතිවරයා ඉදිරිපත් විය. ජනාධිපතිවරණයට පෙරත් ජනාධිපතිවරණයෙන් අනතුරුවත් ඔහු වෙත මුදා හරිනු ලැබූ හීෂණයෙන් යම් තරමකට හෝ රටේ මානව හිමිකම් තත්වය පිළිබඳව අවබෝධ කර ගැනීමට දකුණේ සමාජයට හැකි විය. ඒ සමගම රට තුළ ජනතාවගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පිහිටුවා ඇති රාජ්‍ය ආයතනවල පරිහානිය ද යන්තමින් හෝ අවබෝධ කර ගත හැකි විය.

විශේෂයෙන්ම ජනතාවගේ අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයන්ගේ කැඩපතක් බඳු වූ පොලිසියේ කඩා වැටීම ප්‍රධාන වශයෙන්ම ජනතාවට දැනෙන කාරණාවක් වන

පොලිසිය ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිසංස්කරණ

අතර අධිකරණය පත් වී තිබූ තත්වය ද බොහෝ දුරට අවබෝධ විය. විශේෂයෙන්ම දේශපාලන බලයට යට වී සිටි ඇතැම් ඉහළ පොලිස් නිලධාරීන් ද දූෂිත වූ අගවිනිසුරුවරුන් සහ විනිසුරුවරුන්ගේ ක්‍රියාකලාපයන් ද ජනතාවට මෙම තත්වය අවබෝධ කර ගැනීමට පිහිට විය.

එවැනි තත්වයක සිටි ජනතාවකට මේ වනවිට ඇති අභියෝගය වන්නේ රටේ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පිහිටුවා ඇති ආයතනවල හෙට දිනය යුක්තිය ඉටුකරගත හැකි, විනීතව සහ කාර්යක්ෂමව කටයුතු කරන තත්වයට පත්කර ගැනීම යි. ඒ සඳහා එම ආයතන පැහැදිලි ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට ලක් කළ යුතු ය. එසේ නොවුවහොත් තවත් දූෂිත පාලක කොටසකගේ බලපෑමට මෙම ආයතන නතු වීම වැළැක්විය නොහැකිය.

ඊට රුකුල් දීමක් ලෙස මෙමගින් උත්සාහ දරන්නේ වත්මන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ ජනතාවට ඉතාම සමීප සහ වැඩි වශයෙන් ජනතාවට තම අයිතිවාසිකම් පිළිබඳව ගැටලු ඇති කරන පොලිසිය පිළිබඳව වැඩි වශයෙනුත් අනෙකුත් යාන්ත්‍රණයන්ගේ ප්‍රතිසංස්කරණ පිළිබඳව සාරාංශ ගතවත් සාකච්ඡා කිරීමයි. පොලිසිය පිළිබඳව ජනතාවගේ විවේචන මෙන්ම පොලිස් නිලධාරීන්ට ඇති අපහසුතා පිළිබඳවද කෙටියෙන් සාකච්ඡා කිරීමට මෙතුළින් හැකි විය.

හැඳින්වීම

සැප්තැම්බර් 03වන දා යනු ශ්‍රී ලංකා පොලිසියට අතිශයින්ම වැදගත් දිනයකි. ඒ ශ්‍රී ලංකා පොලිසියේ සංවත්සර දිනය යි. මෙවර 2015 දී සමරන්නේ 149 වන සංවත්සරය යි. තව වසරකින් අප පොලිසියේ ශතවර්ෂ එකහමාරකින් පැරණි වේ. වසර 149 ක් පැරණි අප පොලිසියේ මෙවර සංවත්සර කේමා පාඨය වන්නේ,

**“නීතියයි සාමයයි.
මඩබ්මේ ජවයයි.”**

එය සැප්තැම්බර් 03වන දින බොහෝ පුවත්පත් මගින් පළකළ දැන්වීමක පැහැදිලිව දක්වා තිබුණි. එහෙත් එදිනම අනුරාධපුර තිරජපනේ පොලිසියේ සිරමැදිරිය තුළ පුද්ගලයකු එල්ලී ගෙල සිරකරගෙන සියදිවි නසාගත් බව පොලිස් මාධ්‍ය ප්‍රකාශකවරයා

මාධ්‍ය මගින් ප්‍රකාශ කළ අතර මරණ පරීක්ෂණයේ දී ඒ බව තහවුරු වූ බව ද ඔහු වැඩිදුරටත් පැවසීය. එහෙත් එම මාධ්‍ය තුළින්ම මියගිය පුද්ගලයාගේ ඥාතීන් ප්‍රකාශ කරන්නේ ඔහු අහිංසක පුද්ගලයකු බවත් මත්පැන් පානය කළත් සිය දිවි නසා ගැනීමට ඔහුට හේතුවක් නොමැති බවත්, ඔහු මරණයට බිය පුද්ගලයකු බවත් ය.

පොලිසිය පැත්තෙන් ප්‍රකාශ වන කාරණා ගැන මෙන්ම මියගිය පුද්ගලයාගේ පාර්ශවයෙන් ප්‍රකාශ වන කාරණා ගැන ද සත්‍ය අසත්‍යතාවය අපට නිශ්චිතව පැවසිය නොහැක. එහෙත් පොලිසිය විසින් අත්අඩංගුවට ගන්නා ලද පුද්ගලයෙක් පොලිස් ස්ථානය තුළදී මිය යාම පිළිබඳව පොලිසියට වගකීමක් ඇත. එය සුළුපටු වගකීමක් ද නොවේ. යම් පුද්ගලයෙක් තම නිවස තුළදී හෝ සිය දිවි

නසා ගතහොත් ඒ පිළිබඳව නිවසේ අනෙකුත් සාමාජිකයින්ගෙන් දීර්ග ලෙස ප්‍රශ්න කිරීම් සිදුවන අතර සැක සහිත තත්වයක් වේ නම් අත්අඩංගුවට ගැනීම් පවා සිදුවේ. එබැවින් පොලිස් ස්ථානයක් තුළදී අත් අඩංගුවේ පසුවන සැකකරුවකු මියයාම බරපතළ තත්වයකි.

විශේෂයෙන්ම පොලිස් අත්අඩංගුවේ දී සැකකරුවන් මියයාම දුර්ලභ නොවන ශ්‍රී ලංකාව වැනි රටක පොලිසියේ ගෞරවය රැකගැනීමත් මහජන විශ්වාසය දිනා ගැනීමත් සඳහා එවැනි අවස්ථාවක දී කඩිනමින් සහ ජනතාවට විශ්වාස කළ හැකි ලෙස පරීක්ෂණ පැවැත්වීම ඉතා වැදගත්ය.

කලින් සඳහන් කළ පොලිස් සංවත්සරය පිළිබඳව පළ කළ පුවත්පත් දන්වීමේම දක්වා අති අන්දමට “රටක නිදහස ඒ රටේ සතුට යි. සතුට යනු මිනිසකු ජීවිත කාලය තුළ උපයන ඉහලම ධනයයි. පොලිසියේ අප, ඇප කැප වන්නේ ඒ සතුට නැමැති

ධනය ඔබ වෙනුවෙන් රැක දෙන්නට ය.” යන උදන වාක්‍ය සැබෑවක් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා පොලිසියේ උත්සාහයක් හෝ ඇති බව පෙන්වීමට හැකිවන්නේ එවිටය.

වර්තමානය වනවිට ‘පොලිසිය’ යන ආයතනය අප හැමටම ආගන්තුක ආයතනයක් නොව එය අප හැම දෙනාම ගනුදෙනු කරන ආයතනයකි. අප කැමති වුවත් අකමැති වුවත් එම ගනුදෙනුව කිරීමට සිදුව ඇත. එසේම පොලිසිය යන ආයතනය පිළිබඳව ද තවම රටේ ජනතාවට ඇති අවබෝධය ද ඉතා අල්ප ය. පොලිසියට ඇති බලතල මෙන්ම පොලිසියට නොකළ හැකි දේ පිළිබඳව ද ජනතාවට නිසි වැටහීමක් නොමැත.

එබැවින් මෙම කුඩා පොත තුළින් රටේ මානව හිමිකම් යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිසංස්කරණ

පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන විට ඉන් සැලකිය යුතු ඉඩක් පොලිසිය තුළ සිදුවිය යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ කෙරෙහි යොමුවීම වැළැක්විය නොහැකි ය. ප්‍රාථමික තත්වයේ සිට සිංහල රජ සමයෙන් ඇරඹී පියවරින් පියවර ඉදිරියට පැමිණී රට තුළ නීතිය හා සාමය ආරක්ෂා කිරීමේ යාන්ත්‍රණය යටත් විජිත යුගය හරහා යම් විධිමත් භාවයක් ලබමින් වත්මන් තත්වයට පත්ව ඇත. එහි දී වැඩි වශයෙන්ම ජනතාව සමග සමීප වූයේ පොලිසියයි. එසේම

පොලිසිය, මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව සහ අධිකරණය ඇතුළු අනෙකුත් ආයතන පිළිබඳව ජනතාවට ඇත්තේ විශාල නොදැනුවත් භාවයකි. ඒ නිසාම පොලිස් ක්‍රමයේ විකාශනය සාරාංශගතව හෝ අවබෝධ කර ගැනීම වැදගත් ය.

01 පොලිසිය පිළිබඳ හැඳින්වීම

පොලිස් (Police) යන වචනය ග්‍රීක භාෂාවේ Politia යන වදනින් බිඳී ආවක් ලෙස සැලකෙන අතර එහි අරුත වන්නේ පුද්ගල කණ්ඩායම් හෝ අන්‍යෝන්‍ය ආරක්ෂාව සඳහා ක්‍රියාත්මකවන මහජන සමූහය යි.

අපරාධ විද්‍යාව පිළිබඳව සඳහන් වන SAGE ශබ්දකෝෂයට අනුව (SAGE Dictionary of Criminology) පොලිසිය අර්ථ දක්වා ඇත්තේ අපරාධ වැළැක්වීම, නීතිය කඩකරන්නවුන් අධිකරණය වෙත පැමිණවීම, ප්‍රජාවේ සෑම ආරක්ෂා කිරීම සඳහා පිහිටුවා ඇති බලකායක් වශයෙනි.

ඔක්ස්ෆර්ඩ් ශබ්දකෝෂය තුළ පොලිසිය යන්න අර්ථ දක්වා ඇත්තේ ප්‍රජා පාලනය, සංවර බව රැකීම, සිවිල් පරිපාලනය, නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීම

සහ මහජන සාමය රැකීම ලෙස ය. මලලසේකර ශබ්දකෝෂයෙහි (Police) යන වචනය අර්ථ දක්වා ඇත්තේ ආරක්ෂා කරනවා, රැකවල්ලනවා, මුරකරනවා, නීතිය ආරක්ෂා කරනවා යනාදී ලෙස ය.

මෙවැනි තවත් බොහෝ ශබ්දකෝෂ සහ ග්‍රන්ථවල පොලිසිය යන්න හඳුන්වා දී ඇත්තේ ද මෙයට සමාන ලෙස ය.

කෙසේ හැඳින්වුව ද අද වනවිට පොලිසිය යන ආයතනයෙන් අප බලාපොරොත්තු වන්නේ කුමක් ද යන්න විමසුවහොත් ලැබෙන කෙටි පිළිතුර වන්නේ “රටේ නීතිය සහ සාමය රැකීමත්, ජනතාවගේ ජීවිත සහ දේපළ ආරක්ෂා කිරීමත්” යන්න ය.

02

පොලිසියේ ඓතිහාසික විකාශනය

කාර්මික විප්ලවයට පෙර සිටම විශේෂයෙන්ම බටහිර ජාතීන් ජනාකීර්ණව ගොඩනැගෙන නගර ආශ්‍රිතව ඇතිවන යම් යම් සමාජ විරෝධී ක්‍රියා සහ අපරාධ සම්බන්ධයෙන් ක්‍රියාත්මක වීම සඳහා ගොඩනගන ලද ව්‍යුහය පොලිසිය යි. එකල එහි දැඩි සංවිධානාත්මක සහ විධිමත් බවක් නොතිබුණ ද කාර්මික විප්ලවයෙන් පසුව පොලිසිය වඩ වඩාත් සංවිධානාත්මක සහ විධිමත්ව ද පවත්වා ගනු ලැබීය.

විශේෂයෙන්ම එංගලන්තයේ අගනුවර වර්ධනය වූ අපරාධ මැඩලීම සඳහා 1829 දී ආරම්භ කළ පොලිස් සේවාව (Metropoliton) නූතන පොලිස් සේවාවේ ද ආරම්භය ලෙස සැලකිය හැකි ය. යුරෝපය පුරා ද ඇමරිකාවට ද ඔවුනොවුන්ගේ පොලිසි ආරම්භ කිරීම සඳහා එංගලන්ත ආදර්ශය මනා පිටිවහලක් විය.

ඇමරිකාව තුළ පොලිස් සේවය මූලින්ම ඔවුන්ගේ ප්‍රධාන ජනපද කිහිපයක ආරම්භ වීමෙන් පසු එය ටික කලක් පවත්වා ගෙන ගිය ද පසුව අසාර්ථක විය. එයට ප්‍රධාන හේතු වූයේ මෙම පොලිස් සේවය ස්වේච්ඡා සේවයක් නිසා නිලධාරීන්ගේ බලය පිළිනොගැනීම, ජනතාව ගේ ඇති අනවබෝධය සහ නොදැනුවත් භාවය මෙන්ම නගර සංකීර්ණ වීම වැඩිවීම යි.

එහි දී මෙම පොලිස් සේවය බොහෝ විට යොද ගත්තේ ද ධනයෙන් පොහොසත් වූ නගරවල සිදුවන අපරාධ වැළැක්වීම සහ විමර්ශනය සඳහා ය. ඒ නිසාම පොලිසිය සිදු කරන රාජකාරී කටයුතුවලදී බොහෝ විට අගතියට පත්වූයේ දිළිඳු ජනතාව ය. “රටේ නීතිය සාමය රැකීමත්, ජනතාවගේ ජීවිත සහ දේපළ ආරක්ෂා කිරීමත්” පොලිසියේ ප්‍රධාන

කාර්යය වූ බැවින් එම රටවල බලයේ සිටි ධනපති පන්තියේ දේපළ ආරක්ෂා කිරීම පොලිසියට පැවරී තිබුණා පමණක් නොව ධනපති පන්තියේ අපේක්ෂාව ද එයම විය. එබැවින් පොලිසිය ද එම කාර්ය ඉෂ්ඨ කිරීම සඳහා සෑදී පැහැදී සිටියහ.

මනුෂ්‍යාපය නවකතාවේ ‘ජනවර්ජන’ පාත් රාත්තලක් සොරකම් කළවිට වසර පහක සිර දඬුවම් ලැබෙන්නේ ද, අවසානයේ දී ජීවිත කාලය පුරාවටම එම සිදුවීම නිසා නීතිය ඔහු පසු පස හඹා එන්නේ ද ඒ නිසා ය. ලෙස් මිසරබ්ල් (මනුෂ්‍යාපය) නවකතාව රචනා කළ වික්ටර් හුගෝ ඇතුළු එම ක්‍රමය සහ සමාජය විවේචනය කළ බොහෝ විචාරකයින් මෙම කාලය තුළ පොලිසියේ ක්‍රියාකාරීත්වය හඳුන්වා ඇත්තේ ද මේ ආකාරයට ම ය.

මෙම තත්වය ඉතා භයානක ලෙස වර්ධනය වූ අවස්ථාවන් ද ඉතිහාසයේ සටහන්ව ඇත. ඉන් එක් අවස්ථාවක් වන්නේ 1886 දී පැය අටේ වැඩ

මුරය ඉල්ලා උද්ඝෝෂණය කළ කම්කරුවන්ට විකාගෝ පොලිසිය විසින් වෙඩි තැබීම යි. ලෝක ඉතිහාසයේ කළු පැල්ලමක් ලෙස සටහන්ව ඇති මෙම සිදුවීම අද මෙන්ම එම යුගයේ ද බලයේ සිටින පන්තියට පොලිසියේ ඇති කීකරු භාවය පෙන්නන කැඩපතක් බඳුය. මෙම තත්වය දිගින් දිගටම දක්නට ලැබුණත් විසිවන ශත වර්ශයට පැමිණීමත් සමගම තත්වය තරමක් වෙනස් විය.

03

නුහන පොලිස් සේවය දක්වා සිදුවූ ප්‍රතිසංස්කරණ

ඉහත අත්දැකීම් මත සිට ක්‍රියාත්මක වූ ඇමරිකාව ඇතුළු බටහිර රටවල් තම පොලිස් සේවාව ජනතාව පිළිගන්නා සහ විනය ගරුක පොලිස් සේවයක් දක්වා වර්ධනය කිරීමට සමත් විය. විශේෂයෙන්ම පොලිස් සේවය සඳහා නෛතික බලයක් ලබා දීම, පොලිස් නිලධාරීන් වෙත වැටුප් ගෙවීම, නිල ඇඳුම් ලබා දීම සහ නිල ධුරාවලියක් සහිතව පොලිස් සේවය ක්‍රියාත්මක වීමත් සමගම පොලිස් සේවය වෘත්තීයමය සේවයක් ලෙස පිම්මේ වර්ධනය විය.

පළමු සහ දෙවන ලෝක යුද්ධ දෙක අතර කාලය තුළ දී පොලිසියේ වෘත්තීය සහ තාක්ෂණික මට්ටම ඉතා දියුණු තත්වයකට පත් විය. මේ සම්බන්ධව විශාල වැඩ කොටසක් සිදු වූයේ ඇමරිකාවෙනි. කලක් ඇමරිකාවේ බර්ක්ලි

(Burkeley) නගරයෙහි පොලිස් ප්‍රධානියා ලෙස කටයුතු කළ පූල්මර් (Poolmar) මෙම ක්‍රියාවලියේ මූලිකයෙකි. ඇමරිකානු වෘත්තීමය පොලිසියේ පියා ලෙස සැලකෙන මොහු පොලිසිය දියුණු තත්වයකට ගෙන ඒමට විශාල වෙහෙසක් දැරීය. එහි දී,

- (i). පොලිස් පරිපාලනය සඳහා අළුතින් සංකල්ප හඳුන්වා දීම.
- (ii). පොලිස් සේවයේ යෙදී සිටින්නන්ට ඉහළ අධ්‍යාපනයක් ලබා දීමේ ප්‍රයෝජනය. ඒ බව තහවුරු කරමින් මුලින්ම පොලිස් සේවය සඳහා උපාධිධාරීන් බඳවා ගැනීම ආරම්භ කිරීමට ද මොහු මුල් විය.

මේ වන විට පොලිස් අත්අඩංගුවට පත්වීම්වල දී සිදුකරනු ලබන හිංසාවන් පිළිබඳව ජනතාව

නොසතුව පළ කළ අතර එය අවම තත්වයන් වලක්වා ගැනීමට පුළුල් දැඩි වෙහෙසක් දැරීමට සිදු විය. පොලිසියේ රාජකාරි විධිමත් සහ වෘත්තීමය ලෙස සිදුකිරීම සඳහා සැලැස්මක් පුළුල් විසින් ඉදිරිපත් කළ අතර එය “ප්‍රතිසංස්කරණ න්‍යාය පත්‍රය” ලෙස හැඳින්විය. එහි ප්‍රධාන කරුණු හතක් අඩංගු විය.

- (i). දේශපාලන බලය අවම කිරීම.
- (ii). ප්‍රධාන තනතුරුවලට සුදුසු අය පත් කිරීම.
- (iii). මහජන සේවය අපක්ෂපාතීව ඉටු කිරීම.
- (iv). විද්‍යාත්මක පරිපාලනය ඉගැන්වීම.
- (v). පුද්ගලික තත්වයන් වැඩි දියුණු කිරීම.
- (vi). යුධ හමුදාවේ පවතින ආකාරයට විනය පවත්වාගෙන යාම.
- (vii). විවිධ ක්ෂේත්‍රයන්හි ඒකක ඇති කිරීම.

මෙවැනි යෝජනා තුළින් පොලිස් සේවය ඉදිරියට ගැනීමට හැකි වුව ද ඇතැම් පොලිස්

නිලධාරීන් විසින් යම් යම් අවස්ථාවල දී වැඩවර්ජන ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමට උත්සාහ ගැනීම නිසා තව දුරටත් පොලිසියේ ව්‍යුහය සකස්කිරීමට සිදු විය. ඒ ආකාරයටම පොලිසියේ තවත් වැදගත් අංශයක් වන බුද්ධි අංශයන් ලෙස අප විසින් හඳුන්වනු ලබන රහස් විමර්ශන ඒකකයන් ද දියුණු තත්වයකට පත්විය. ඇමරිකානු ෆෙඩරල් පොලිසියේ තත්වයද ගුණාත්මකව ඉහළ යාම මේ කාලයේ දී සිදු විය. විශේෂයෙන්ම තාක්ෂණයේ සහ විද්‍යාවේ දියුණුව ඉතා විශාල ලෙස පොලිසිය තුළ අපරාධ නිවාරණයට සහ විමර්ශනයට යොදා ගන්නා ලදී. ඇමරිකාව තුළ සිදුවන ප්‍රතිසංස්කරණ ඔවුන්ගේ පොලිසියේ ගුණාත්මක වර්ධනයට හේතු වනවා මෙන්ම අනෙකුත් බටහිර රටවල පොලිස් ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා ද බෙහෙවින් ඉවහල් විය. එම රටවල් තුළ සිදුවූ ප්‍රතිසංස්කරණ ඔවුන්ගේ පාලනයේ තිබූ යටත් විජිතවල පොලිස් සේවාවේ දියුණුවට බලපෑවේ ය. 1970 වර්ෂය පමණ වන විට බොහෝ දියුණු රටවල පොලිසි වෘත්තීය මට්ටමින් සහ තාක්ෂණික දියුණුවෙන් බොහෝ ලෙස සමාන තත්වයක් ඉසිලීය.

04 ශ්‍රී ලංකාවේ පොලිස් ඉතිහාසය

ආර්යයන්ගේ පැමිණීමෙන් නොබෝ කලකට පසුවම ලංකාවේ මල්වතු ඔය සහ කලා ඔය ආශ්‍රිතව ජනාවාස ව්‍යප්තිය ඉක්මන් වූ අතර ක්‍රි. පූ. 377 සහ 307 අතර කාලයේ දී රජකම් කළ පණ්ඩුකාභය රජු විසින් අනුරාධපුර නගරය අගනුවර ලෙස තෝරා ගැනීමෙන් පසුව එහි සිදුවෙමින් පැවති මංපැහැරීම් ආදී අපරාධ පිළිබඳව පිළියම් යෙදීමට සිදු විය. ඒ සඳහා යොදා ගත්තේ 'නගරගුත්තික' නම් තනතුරක් මගින් අගනුවර ආරක්ෂාව සලසා ගැනීම යි. ඒ සඳහා රජුගේ මයිලඤ්චන් පත්කළ බව ද සඳහන් වේ.

වත්මන් පොලිසියට සමාන සේවයක් අතීත ලංකාවේ 'නගරගුත්තික' නම් නිලධාරියකු මගින් සිදුවූ බවට ඒ අනුව පණ්ඩුකාභය රාජ සමයෙන් අසන්නට ලැබෙයි. බන්ධනාගාර සම්බන්ධ

කටයුතු ද, සොරුන් අල්ලා දඬුවම් දීම සහ රාත්‍රී කාලයේ දී නගරය ආරක්ෂා කිරීම ආදී කටයුතුවල බලය ද 'නගරගුත්තික මණ්ඩලයේ' ප්‍රධානියා වෙත පැවරී තිබුණු බව ද වාර්තා වේ. එබැවින් 'නගරගුත්තිකයින්' යනු පොලිස් නිලධාරීන් බව ඇතැම් ඉතිහාසඥයින්ගේ මතය යි. එසේම 'නගරගුත්තික' යන් වත්මන් පොලිස්පති තනතුරට සමාන තනතුරක් දැරූ බව ද එම ඉතිහාසඥයින්ගේ මතය යි. ඊට පසු කාලයේ දී ගම්මුලාදැනි ක්‍රමයක් ක්‍රියාත්මක වූ අතර පසුව මහනුවර යුගයවන විට දිසාව, කෝරාළ, අතුකෝරාළ, රටේ මහත්තයා, විදුනේ, මොහොට්ටාල සහ ගම්පහි ලෙස විශාල මෙන්ම සුළු බලතල තිබුණු නිලධාරීන් කටයුතු කළහ. මේ සෑම අයකුටම පාහේ පොලිසියට සමාන බලතල ක්‍රියාත්මක කළ හැකි විය. ශ්‍රී ලංකාවට බටහිර ජාතීන් පැමිණෙන විට තිබූ තත්වය මෙය යි.

5.1. ලන්දේසි යුගය

ශ්‍රී ලංකාවේ මුහුදුබඩ පළාත් පමණක් තම සෘජු පාලනය යටතේ තබාගත් පෘතුගීසීන් සහ ලන්දේසීන් යන බටහිර ජාතීන් දෙපිරිසම ඔවුන්ගේ පාලන ක්‍රමයන් ක්‍රියාත්මක කළත් සිංහල රජවරුන් ක්‍රියාත්මක කළ නිලධාරී ක්‍රමයම ඉතා සුළු වෙනස්කම් සහිතව ක්‍රියාත්මක කළහ. එනම් දිසාව, කෝරාල, අතුකෝරාල සහ ගම්විධානේවරු කටයුතු කළහ. ඊට අමතරව ප්‍රධාන නගර කිහිපයක මුදලි සහ අධිකාරම්වරු ද කටයුතු කළහ. ශ්‍රී ලංකාවෙහි මුලින්ම පොලිස් ස්ථාන පිහිටුවන ලද්දේ ලන්දේසීන් විසිනි. කොළඹ කොටුව, පිටකොටුව සහ කයිමන් දෙරකඩ ලෙස හැඳින් වූ ස්ථාන කිහිපයක මෙසේ පොලිස් ස්ථාන පිහිටවූ අතර තොරතුරුවල දැක්වෙන ආකාරයට මෙම පොලිස් ස්ථානවල රාජකාරි ඉටුකර ඇත්තේ යුද්ධ හමුදා නිලධාරීන් විසිනි. එසේම **ඔවසියර්වරු** නම් නිලධාරීන් පිරිසක් විසින් ලන්දේසි පාලන ප්‍රදේශවල නීතිය සහ සාමය ආරක්ෂා කිරීමට යොදවා සිටි බව ද සඳහන් වේ.

5.2. ඉංග්‍රීසි යුගය පොලිසියේ විකාශනය

“කළුතර තියෙනව පොලිසියක් ඒකෙ ඉන්න ‘ජා’ පොලිස් මහත්තයකුට අරක්කු බෝතලයක් අරන්දුන්නම කරන්නාගොඩ අප්පුහාමිගෙ හිරිහැර නවත්තගන්න පුළුවන්”

මේ රූපවාහිනියෙන් විකාශය වූ ‘කඩුල්ල’ ටෙලි නාට්‍යයේ දෙබසකි. එවක ශ්‍රී ලංකාව බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිතයකි. ඒ ආකාරයෙන් පොලිසියෙන් කටයුතු කරවා ගත හැකි බව පවසන්නේ මිනිරන් පතල් හිමි ධනවතෙකි. එම දෙබස දැක්වෙන කාලය මීට ශත වර්ශයකටත් වඩා අධික ය. ඒ ආකාරයට ශ්‍රී ලංකාවේ පොලිසිය සහ පොලිස් සේවයේ ඉතිහාසය පිළිබඳව සඳහන්ව ඇත්තේ මහ ජනතාවගේ පැත්තෙන් සතුටුදයක ලෙස නොවේ. යටත් විජිත යුගය අලලා නිර්මාණය වුනු නවකතා, චිත්‍රපට, ටෙලිනාට්‍ය සහ වේදිකා නාට්‍ය ආදී බොහෝ නිර්මාණවල ද පොලිසිය පිළිබඳව දැක්වෙන්නේ මේ ආකාරයටම ය. ඒ කාලයට අනුව පොලිසිය යනු පාලකයින්ගේ සහ ධනවතුන්ගේ

ආරක්ෂාව වෙනුවෙන් ජනතාව භයකර තබා ගැනීමට පිහිටවාගත් ආයතනයකි. ඉංග්‍රීසි යටත් විජිත යුගයේ දී ශ්‍රී ලංකාවේ පොලිස් ක්‍රමය විකාශය වූ ආකාරය සහ එහි විශේෂ සිදුවීම් පහත පරිදි කැටි කර දැක්විය හැක.

ඉංග්‍රීසි පාලන කාලයේ දී මූලිකම පොලිස් බලතල පවරන ලද්දේ ෆිස්කල් නිලධාරියකුටය. **1799 දී කොළඹ නගරයේ ෆිස්කල් නිලධාරී නනතුරට පත් වූ ෆෙඩ්රික් බැරන්ට් මයිලියස්** එසේ කොළඹ නගරය තුළ සාමය රැකීම සහ පොලිස් රාජකාරී පැවරුණු මුල්ම නිලධාරියා ලෙස සැලකේ. වසර කිහිපයකින් ෆිස්කල් නිලධාරියකු හරහා පොලිස් සේවය අධීක්ෂණය කිරීම දුෂ්කර බව වැටහියත්ම 1805 දී ඉංග්‍රීසින් විසින් මෙතෙක් ජනතාවගේ ආරක්ෂාව සහ සුව පහසුව සැලසූ පොලිස් සේවයේ රාජකාරී අරඹ නිරූපණය කළහ. ඒ අනුව අපරාධ නිවාරණය, අපරාධ විමර්ශනය හා නීතිය සහ සාමය ආරක්ෂා කිරීම ලෙස පොලිස් නිලධාරීන්ගේ රාජකාරී අරඹ නිරූපණය විය. ඒ අනුව “**කොස්තාපල්**” යන නිල නාමය ශ්‍රී ලංකාව

තුළ භාවිතයට පටන් ගත් අතර කොස්තාපල් යටතේ ආරච්චිවරුන්, කන්කානිවරුන් සහ පියන්වරු කටයුතු කළහ.

1806 අංක 06 දරන රෙගුලාසි මගින් මුහුදුබඩ ප්‍රදේශවල සෑම ගමකටම පොලිස් විදනේ කෙනකු හෝ කොස්තාපල්වරයකු පත් කරන ලදී. සාම නිලධාරීන් ලෙස යමකු සෝදිසි කිරීමේ සහ අත්අඩංගුවට ගැනීමේ බලය ඔවුන්ට පැවරිණ. ඔවුන්ගේ රාජකාරී සහ වගකීම් පැහැදිලිව ප්‍රකාශ කරන ලදී. පොලිස් විදනේවරුන්ට වැටුප් නොගෙවන ලද අතර සොරා ගන්නා ලද දේපළ සොයා ගතහොත් එහි වටිනාකමින් සියයට දහයක් ලැබීමේ හිමිකම ඔවුන්ට විය. 1813 අංක 06 දරන රෙගුලාසි යටතේ යාපනය, ත්‍රිකුණාමලය සහ ගාල්ල යන නගරවල පොලිසි ආරම්භ කරන ලද අතර 1815 දී මන්නාරම පොලිසිය පිහිටුවීය. 1832 දී පත්කරන ලද පොලිස් කමිටුව මගින් කොළඹ නගරයෙහි වැටුප් සහිතව පොලිස් බලකායක් පිහිටුවීමටත් එය සංවිධානය කිරීම සහ අධීක්ෂණය කිරීම සඳහා වගකිවයුතු නිලධාරියෙකු පත් කිරීමට

තින්දු විය. මෙම පොලිස් බලකාය නඩත්තු කිරීම සඳහා නගරවාසීන්ගෙන් බද්දක් අයකිරීමටත්, දිළිඳු අයගෙන් එම බද්ද අය නොකිරීමටත් තීරණය කර ඇත. ප්‍රථම පොලිස් අධිකාරිවරයා වශයෙන් නෝමස් ඔස්වින් මහතා පත් විය. මෙම කාලයේ දී පොලිස් නිලධාරීන්ට වැටුප් ගෙවීම සිදු වුවත් අධ්‍යාපන සුදුසුකම් නොසලකා සැරයන්වරු ලෙස බඳවා ගත් බහුතරයක් වූ මැලේ සහ මුස්ලිම් ජාතික නිලධාරීන්ගෙන් සියයට පනහකට පමණම අත්සන් කිරීමට හෝ නොහැකි අය බව වාර්තා වේ. මෙම මැලේ ජාතිකයින් බහුතරයක් පොලිස් සේවය සඳහාම ශ්‍රී ලංකාවට පැමිණි අයවළුන් ය.

1834 අංක 3 දරන පොලිස් ආඥා පනත මගින් 1806 අංක 14 දරන පනත අහෝසි කර පොලිස් නිලධාරීන්ගේ බලතල පුළුල් කරන්නට යෙදුණි. ඒ අනුව පොලිස් ප්‍රධානියා ලෙස පොලිස් අධිකාරිවරයාට නිලධාරීන් පත් කිරීම සහ පහ කිරීම ද, පරිපාලනය සඳහා රීති සකස් කිරීමේ බලතල ද පැවරිණි. මෙම කාලයේ දී පොලිස් බලකායේ නඩත්තුව සඳහා බදු අය කිරීම පිළිබඳව මහජන

විරෝධතාවයන් ඇති විය. 1843 දී එවකට පැවති පොලිස් ආඥා පනත අහෝසි කර, ආණ්ඩුකාරවරයාට කැමති ස්ථානයක පොලිස් ස්ථාන පිහිටුවීමේ බලය ද, එහි නඩත්තුව සඳහා බදු අය කිරීමේ බලය ද පවරන ලදී. මෙම තීරණයට හේතු වූයේ මහනුවර ප්‍රදේශයෙහි රාජකාරි කළ පොලිස් විදනේලාට වැටුප් නොගෙවීම නිසා ඔවුන් විවිධ අක්‍රමිකතාවයන්ට සහ දූෂණයන්ට යෙමු වී සිටීම යි.

කොළඹ පොලිස් බල ප්‍රදේශය ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම සඳහා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීම ලත්ඩන් මෙට්‍රොපොලිටන් පොලිසියෙන් මෙහි ගෙන්වාගත් නිලධාරියකු වූ ජෝන් කෝල්පෙපර් මහතාට පැවරිණි. ඒ අනුව **1844 අංක 17 දරන පනත** මගින් නව පොලිස් ක්‍රමය දිවයින පුරා ව්‍යාප්ත කිරීමේ බලය ආණ්ඩුකාරවරයාට ලැබුණි. එසේම මෙතෙක් පැවති පොලිස් සේවයේ අඩුපාඩු ඉවත්කිරීම සඳහා වැදගත් නිර්දේශ ගණනාවක් **1864 පොලිස් කොමිටිය** ඉදිරිපත් කළේය.

05 වත්මන් පොලිසිය

වර්තමානයේ දී ක්‍රියාත්මකවන පොලිස් සේවය 1866 ජනවාරි 01 වන දා සිට ක්‍රියාත්මක වූ 1865 අංක 16 දරණ පොලිස් ආඥා පනත යටතේ ඇරඹිණි. එම ආඥා පනතේ 51 වන වගන්තිය අනුව පොලිස් නිලධාරීන් නිරන්තරයෙන් රාජකාරයෙහි යෙදී සිටින බවටත් දිවයිනේ කිනම් ස්ථානයක වුවද පොලිස් බලතල පරිහරණය කළ හැකි බවටත් විධි විධාන ඇති විය. ඒ සමගම 1866 සැප්තැම්බර් 03 වන දා ප්‍රධාන පොලිස් අධිකාරී ලෙස මෙරටට පත් වී පැමිණි ජී.ඩබ්.ආර්. කැම්බල් මහතා පොලිස් ආඥා පනතේ සංශෝධනයකින් පසු මෙරට ප්‍රථම පොලිස්පති ලෙස වැඩ බාර ගත්තේය. ඔහුට ගරු කිරීමක් ලෙස 1866 සැප්තැම්බර් 03 වන දා ශ්‍රී ලංකාවේ පොලිසියේ සමාරම්භක දිනය ලෙස සැලකේ.

කැම්බල් මහතා විසින් පොලිස් පරීක්ෂක ජේ.සී. ඩේවිඩ් මහතා යටතේ බස්නාහිර පළාතේ රහස් පරීක්ෂක ඒකකයක් පිහිටුවීම 1870 දී සිදුවිය. 1891 දී පොලිස්පති පදවියට පත්වූ එල්. එෆ්. ක්නෝලිස් විසින් “විශේෂ සේවා නිලධාරීන්” පිරිසක් පත්කරන ලද අතර එහි වගකීම පොලිස් පරීක්ෂක ජෝන් කොනලාවල මහතාට පැවරිණි.

1888 දී ගයිල්ස් කොමිසම මගින් ග්‍රාමීය පොලිසි සහ නිත්‍ය පොලිසි ඒකාබද්ධව අරමුණු ඉටු කර ගැනීමට උත්සහ දැරීම ආදී ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනා විය. එතෙක් නිකුත්කර තිබූ දෙපාර්තමේන්තු නියෝග සහ චක්‍රලේඛන එක්කර 1898 දී “පොලිස් මාර්ගෝපදේශකයා” නම් පොත ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී. එසේම 1915 දී අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

පොලිසිය ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිසංස්කරණ

ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම ද සිදුවිය. පසුව පොලිස් මාර්ගෝපදේශකයා සහ 1906 සිට 1923 දක්වා නිකුත්කර තිබූ දෙපාර්තමේන්තු සහ වක්‍රලේඛන අඩංගුවන පරිදි 1923 දී ඒවායේ සංශෝධනයක් නියෝග අංක 1-127 දක්වා නව දෙපාර්තමේන්තු නියෝග නිකුත් කරන ලදී. වත්මන් දෙපාර්තමේන්තු නියෝගපොතෙහි සම්භවය මෙය ලෙස සැලකේ. 1926 දී අපරාධ විමර්ශන අංශය පිහිට වූ අතර 1947 ජනවාරි මස මධ්‍යම පළාතේ දිසාපතිවරයා ලෙස සේවය කරමින් සිටි රිචඩ් අළුවිහාරේ

මහතා ප්‍රථම ශ්‍රී ලාංකික පොලිස්පතිවරයා ලෙස පත්වීම සිදු විය. අනතුරුව 1946 දී පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව පිළිබඳව වාර්තා කිරීමට පත්කරන ලද කොමිසමේ නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීමට පියවර ගැනීම අළුවිහාරේ මහතා අතින් සිදුවිය. එම නිර්දේශයන්ට අනුව දෙසතියකට වරක් එක් දිනක නිවාඩු ලබාදීම ද, උසස් කිරීම් සහ මාරු කිරීම් සඳහා මණ්ඩල පිහිටුවීම ද සිදු විය.

ශ්‍රී ලංකා පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලතල සහ ධුරාවලිය

පොලිස්පති

ජ්‍යෙෂ්ඨ නියෝජ්‍ය පොලිස්පති

නියෝජ්‍ය පොලිස්පති

ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් අධිකාරී

පොලිස් අධිකාරී

සහකාර පොලිස් අධිකාරී

ප්‍රධාන පොලිස් පරීක්ෂක

පොලිස් පරීක්ෂක

උප පොලිස් පරීක්ෂක

ප්‍රධාන සැරයන්

සැරයන්

පොලිස් කොස්තාපල්

06 නිදහස් ලංකාවේ පොලිසිය

පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුවේ මූලික අරමුණක් වන අපරාධ මර්දනය සාක්ෂාත් කරගැනීමට නම් මහජනතාවගේ ක්‍රියාකාරී දයකත්වය ලබාගත යුතු බව වටහාගත් පොලිස්පති අච්චිනාචේ මහතා ගම් මට්ටමින් අපරාධ මර්දන සමිති සහ ශ්‍රහසාධක සමිති පිහිට විය. 1950 වන විට මෙවැනි සමිති 2035ක් පිහිටුවා තිබුණි. ඒ මගින් පෙරට වඩා මහජන සහයෝගය ද පොලිසිය සහ මහජනතාව අතර සුභදතාවය ද වර්ධනය වූ බව වාර්තා වේ.

ජ්‍යෙෂ්ඨ විභාගය සමත්වන තරුණියන් කාන්තා පොලිස් නිලදර්ණියන් ලෙස බඳවා ගැනීම 1952 දී ආරම්භ වූ අතර 1959 දී මෙම සේවය විශ්‍රාම වැටුප් සහිත ස්ථිර ශ්‍රේණියක් බවට පත් කිරීමට හැකි විය. පොලිස් හදිසි අවස්ථා ක්‍රමය '19' ලෙස හැඳින් වූ අතර 1953 දී මෙම සේවය ඇති කරන

ලදී. වර්තමාන හදිසි ඇමතුම් අංශයට '119' මෙය බොහෝ දුරට සමාන ය.

1962 වසරේ දී රජය පෙරලීම සඳහා රාජ්‍ය විරෝධී කුමන්ත්‍රණයක් සිදුවූ නමුත් එය වාර්ථ විය. එහෙත් එයට සම්බන්ධ වූ ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් නිලධාරීන් කිහිප දෙනෙකුම අනිවාර්ය නිවාඩු යැවීමට පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව ක්‍රියා කළහ. 1966 දී පොලිස් සේවයේ ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම සඳහා එච්. එච්. බස්නායක මහතාගේ සභාපතිත්වයෙන් යුත් කොමිසමක් පත්කිරීම සිදු විය. පොලිස් පරීක්ෂකවරයකු යටතේ මහජන සම්බන්ධතා අංශයක් 1966 ඔක්තෝබර් මාසයේ දී ආරම්භ වූ අතර 1967 දී මෙම අංශය සහකාර පොලිස් අධිකාරීවරයකු යටතට පත්කරන ලදී.

1981 දී ගත් තීරණයකට අනුව “පොලිස් අනුසමරණ දිනය” සැමරීම සිදුවන අතර ඒ සඳහා යොදා ගනු ලැබුවේ පූර්ණ බලයලත් පොලිස් නිලධාරියකු ප්‍රතිවාදියකුගේ ප්‍රහාරයකින් මිය ගිය මුල්ම දිනයයි. එනම් උතුරින්කන්දේ සරදියෙල් අත් අඩංගුවට ගැනීමට යාමේ දී මිය ගිය කොස්තාපල් සහාන් මිය ගිය මාර්තු 21 වන දා ය.

එක්සත් රාජධානියෙන් ගෙන්වාගත් විශේෂඥ පුහුණු කරුවන් මගින් විශේෂ පුහුණුවක් ලබා දී 1983 දෙසැම්බර් මස ආරම්භ කරන ලද පොලිස් විශේෂ කාර්ය බලකාය (STF) පිහිටුවීමේ අරමුණ වූයේ ‘යුධමය අවස්ථාවන්ට මුහුණ දීමට හැකියාව ඇති කිරීමයි’. 1991 දී විශේෂ විමර්ශන අංශය පිහිට වූ අතර එය අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව හාර නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයා යටතටම පත් කරන ලදී.

දිවයින තුළ සිදුවන ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා විමර්ශනය කිරීම සඳහා 1997 දී ත්‍රස්තවාදී ක්‍රියා මර්ධන ඒකකය නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයෙකු යටතේ

පිහිටු විය. කොළඹ අපරාධ කොට්ඨාසය (අපරාධ මර්දන කොට්ඨාසය) ආරම්භ කිරීම 2002 වසරේ දී සිදු වූ අතර කොළඹ දිසාව හාර නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයාගේ අධීක්ෂණය යටතේ මෙම කොට්ඨාසය ක්‍රියාත්මක වේ. ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් අධිකාරීවරයකුගේ යටතේ 2002 වසරේ දී මානව හිමිකම් කොට්ඨාසය ආරම්භ කරන ලදී. එහි ප්‍රධාන අරමුණ වූයේ මානව හිමිකම් පිළිබඳව පොලිස් නිලධාරීන් දැනුවත් කිරීම යි. 2002 වසරේ දී ස්වාධීන පොලිස් කොමිසම පිහිටුවීය. පොලිස් සේවය දේශපාලන සහ වෙනත් බලපෑම්වලින් තොර ස්වාධීන සේවාවක් බවට පත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 17 වන සංශෝධනය යටතේ මෙම කොමිසම පිහිටුවීය.

07 පොලිසියේ කාර්ය භාරය

පොලිස් සේවය ක්‍රමිකව විකාශනය වීමත් සමගම පොලිසියට ඇති කාර්ය භාරය ද වර්ධනය විය. වර්තමානය වන විට ජනතාවගේ සාමාන්‍ය ජීවිතයේ ගනුදෙනු කරන ප්‍රධාන ආයතනයක් බවට පොලිසිය පත්වී ඇත. ඒ නිසාම වර්තමානය වන විට පොලිසියේ පාලනය බොහෝ විට අභ්‍යන්තර කටයුතු හෝ නීතිය හා සාමය පිළිබඳ අමාත්‍යාංශ මගින් සිදු වේ. ඒ මගින් පොලිසියේ අරමුණු සහ කාර්යයන් දේශපාලන සහ ප්‍රතිපත්තිමය වශයෙන් අධීක්ෂණය කරනු ලබයි. **පොලිස් ආඥා පනතේ 56 වන වගන්තිය** තුළින් පොලිසියේ අරමුණු සහ කාර්යයන් විග්‍රහ කර ඇත. ඊට අනුව

(i). සියලුම අපරාධ ක්‍රියා වැළැක්වීමට නීත්‍යානුකූලව සිය ශක්තිය හා බලය යෙදවීම.

- (ii). සාමය ආරක්ෂා කිරීම.
- (iii). කලහකාරී පුද්ගලයන් අත්අඩංගුවට ගැනීම.
- (iv). අපරාධ පිළිබඳව විමර්ශනය කර සැකකරුවන් අධිකරණයට ඉදිරිපත් කිරීම.
- (v). මහජන සාමයට අවශ්‍ය තොරතුරු රැස් කිරීම හා ඒවා අදාළ අංශවලට ලබා දීම.
- (vi). නීත්‍යානුකූල බලයක් සහිත නිලධාරියෙක් හෝ අධිකාරියක් නිකුත් කළ වරෙන්තුවක් හෝ ආඥාවක් ක්‍රියාත්මක කිරීම.

එසේම ශ්‍රී ලංකාවේ වත්මන් පොලිස් සේවයේ කාර්යය භාරය සහ බලය තුළ ක්‍රියාත්මකවීම සඳහා ද පරිපාලනමය පහසුව සඳහා ද විවිධ අංශ අනුව රාජකාරී කටයුතු පවරා ඇති අතර එම අංශවලට

අදළ කාර්යය භාරයන් ද පවරා ඇත. ඒ අනුව අපරාධ අංශය, විවිධ (සුළු) පැමිණිලි අංශය, රථවාහන අංශය, ළමා හා කාන්තා අංශය, වැටලීම් අංශය, ජාතික රහස් තොරතුරු අංශය, ප්‍රජා සංවර්ධන අංශය සහ පාලන අංශය ආදී ලෙස අංශ කිහිපයකට බෙදා සේවයන් පවරා ඇත.

මේ සෑම උපක්‍රමයකින්ම අපේක්ෂා කරනුයේ අපරාධ විමර්ශනය, නීතිය සහ සාමය ආරක්ෂා කිරීම, ජනතාවගේ ජීවිත සහ දේපල ආරක්ෂා කිරීම, බලය පාවිච්චි කිරීමේ හැකියාව යනාදිය ප්‍රශස්ථ මට්ටමක තබා ගැනීමට යි.

08

පොලිසියේ බලය

පොලිසියේ කාර්ය භාරය වර්ධනය වන විට ඊට සමගාමීවම මෙන් පොලිසියේ බලය ද වර්ධනය විය. පොලිස් නිලධාරියකු සිය කාර්යය භාරය ඉටු කිරීමේ දී ඒ සඳහා ඔහුට හිමි බලතල සම්බන්ධයෙන් යම් යම් අණපනත් මගින් ව්‍යවස්ථාපිතවම දක්වා ඇත. එහි දී ප්‍රධාන වශයෙන් දූක්චීය හැකි අණපනත් කිහිපයක් පහත දැක්වේ.

- (i). ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව
- (ii). දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය
- (iii). 1979 අංක 15 දරණ අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය
- (iv). සක්ෂි ආඥා පනත

එසේම මේ ආකාරයට පොලිසිය වෙත ලබා දී ඇති අපරාධ පාලනය සහ නිවාරණයට අදාළව

පුද්ගලයන් අත්අඩංගුවට ගැනීම සඳහා දී ඇති බලතල අතර ප්‍රධාන වශයෙන්ම දූක්චීය හැකි අණපනත් කිහිපයක් පහත දැක්වේ. එම අණපනත්වල ඇති වඩිච්ච වගන්ති මගින් අත්අඩංගුවට ගැනීම සඳහා බලතල පොලිසිය වෙත ලබා දී ඇත.

- (i). දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය
- (ii). අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය
- (iii). පොලිස් ආඥා පනත
- (iv). තුවක්කු ආඥා පනත
- (v). ජීඩාකාරී ආයුධ ආඥා පනත

මෙයට අමතරව තවත් විවිධ අණපනත් මගින් පුද්ගලයන් අත්අඩංගුවට ගැනීමේ බලතල පොලිසිය වෙත ලබා දී ඇත. මෙසේ

විවිධ අණපනත් මගින් පොලිසිය වෙත අත්දැකීමට ගැනීමේ බලතල ලබා දී ඇති අතර අත්දැකීමට ගැනීමේ ආකාර ද අවස්ථා දෙකක් යටතට ගතහැක.

- (i). වරෙන්තුවක් සහිතව අත්දැකීමට ගැනීම
- (ii). වරෙන්තුවක් රහිතව අත්දැකීමට ගැනීම

පොලිසිය විසින් රටේ නීතිය සහ සාමය මෙන්ම මහජනතාව ආරක්ෂා කිරීමේ දී විශේෂයෙන්ම අපරාධකරුවන් සම්බන්ධයෙන් බලය පාවිච්චි කිරීමට සිදුවන අතර එය ද කළ හැකි වන්නේ නීතිමය ලෙස ඔවුන් වෙත පවරා ඇති බලය පාවිච්චි කිරීමේ බලතල යටතේ ය. ඒ අනුව හිතුවමෙන් බලය පාවිච්චි කිරීමට පොලිසියට හැකියාවක් නැත. මේ ලෙසට පොලිසියට බලය පාවිච්චි කිරීම සඳහා ඇති බලතල දැක්වෙන නීතිමය අණපනත් අතරින් ප්‍රමුඛ වන්නේ,

- (i). ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව
- (ii). අපරාධ නඩු විධාන සංග්‍රහය
- (iii). දණ්ඩ නීති සංග්‍රහය

මීට අමතරව එක්සත් ජාතීන්ගේ නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන්ගේ ක්‍රියා පැවැත්ම පිළිබඳ රීති මාලා සංග්‍රහයේ තුන්වන රීතිය මගින්ද, වෙඩි තැබීමේ දෙපාර්තමේන්තු නියෝග යටතේ ද පොලිසිය වෙත ඇති බලය පාවිච්චි කිරීමේ බලතල දක්වා ඇත. එවැනි තවත් අණ පනත් ද ඇත.

9.1 අවම බලය සහ අවශ්‍ය බලය

“බලය පාවිච්චි කළ යුත්තේ එසේ කිරීම නොවැළැක්විය හැකි අස්ථාවල දී පමණක් වන අතර, තම රාජකාරිය ඉටු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය වන්නා වූ ප්‍රමාණයට පමණි.”- (එක්සත් ජාතීන්ගේ නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන නිලධාරීන්ගේ ක්‍රියා පැවැත්ම පිළිබඳ රීති මාලා සංග්‍රහය - 3 වන රීතිය)

පොලිසිය විසින් යම් පුද්ගලයකුට පහර දුන්නා යැයි දැන ගත් විට කිසිවෙක් පුද්ගලයට පත්

නොවෙයි. ඒ පොලිසි තුළ දී සැකකරුවන්ට පහර දීම සාමාන්‍ය සිදුවීමක් ලෙස සිතන බැවිනි. එම සිතීම සැබෑවක් කරමින් නිරන්තරව මාධ්‍ය මගින් පොලිස් වධ හිංසාවන්ට ගොදුරුවූවන් පිළිබඳව වාර්තා කරයි.

පසුගිය වසර හයක පමණ කාලයක සිට ඇතැම් සැකකරුවන් පොලිස් අත්අඩංගුවේ දී ම ඝාතනයවීම වර්ධනය වී තිබේ. එම පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙන් පොලිසිය ප්‍රකාශ කර සිටියේ ඔවුන් මීට පෙර ද අත්අඩංගුවට පත් වී ඇති බව, ඔවුන් පොලිසියට අවශ්‍යව සිටි අපරාධකරුවන් ආදී ලෙස ය. මෙසේ පොලිසි අත්අඩංගුවේ දී ඝාතනය වන සැකකරුවන් ප්‍රමාණය ඉහළ යෑමත් සමගම ජාත්‍යන්තර සංවිධානවල අවධානය ද ඊට යොමු වීණි. රට තුළ ක්‍රියාත්මක වූ මානව හිමිකම් සංවිධාන මේ සම්බන්ධව අවධානය යොමු කරමින් කටයුතු කළ අතර මේ සම්බන්ධව නිසි පියවර ගන්නා ලෙස රජයෙන් සහ අදාළ බලධාරීන් ගෙන් ඉල්ලා සිටිය ද පැවති තත්වය තවත් දරුණු වීම හැර අන් යමක් සිදු නොවීණි.

පොලිස් අත්අඩංගුවේ දී ඝාතනය වන සැකකරුවන් ශ්‍රී ලංකාවේ සිටි බිහිසුණුම අපරාධකරුවන් බවට වන ප්‍රවෘත්ති ඔවුන් ඝාතනය වීමත් සමගම ප්‍රචාරය විය. මාධ්‍ය ඉදිරියට පැමිණෙන පොලිස් මාධ්‍ය ප්‍රකාශකවරයා මේ බව පුන පුනා ප්‍රකාශ කරන අතර බොහෝ මාධ්‍ය එම ප්‍රකාශ ඒ ආකාරයෙන්ම ඵල කරනු ලබයි. අවසානයේ දී පොලිස් අත්අඩංගුවේ දී කුමන පුද්ගලයකු ඝාතනය වූවත් පොලිසිය ප්‍රකාශයක් සිදු කිරීමට පෙරම ඝාතනය වූ එම පුද්ගලයා අපරාධකරුවකු ලෙස සාමාන්‍ය සමාජය සිතන තත්වයට පත් විය. රටේ නමගිය අපරාධකරුවන්ගේ සිට අපරාධවලට සම්බන්ධව පොලිස් අත්අඩංගුවට පත්වන බොහෝ සැකකරුවන් කොහේ හෝ සඟවා තබන ආයුධ පෙන්වීමට යාමත් එසේ ආයුධ පෙන්වීමට යාමේ දී පොලිස් නිලධාරීන්ට වෙඩි තැබීමට හෝ බෝම්බයක් එල්ල කිරීමට උත්සාහ කළ බවත් එහි දී තම ආත්මාරක්ෂාව සඳහා පොලිස් නිලධාරීන් එල්ල කළ ප්‍රති ප්‍රහාරයෙන් අදාළ සැකකරුවන් මිය ගිය බවත් අප නිතර අසන දකින ප්‍රවෘත්තියක් විය.

එසේ බොහෝ සැකකරුවන් මිය යන්නේ (සාතනය වන්නේ) අධිකරණයට ඉදිරිපත් කිරීමට ද පෙර ය. මේ සම්බන්ධව මානව හිමිකම් සංවිධාන ඇතුළු පාර්ශවයන්ගේ අදහස වූයේ සැකකරුවන්ව වෙනත් ආකාරයකට මෙම කාර්ය සඳහා රැගෙන යන ලෙසත්, පොලිසිය සැකකරුවන් ඝාතනය කිරීම නැවැත්විය යුතු බවත්, අවම බලය යෙදවීම පිළිබඳව පොලිසිය සැලකිලිමත් විය යුතු බවත් ය. එම සම්බන්ධව මාධ්‍ය හමුවේ පෙනී සිටි පොලිස් මාධ්‍ය ප්‍රකාශකවරයා පැවසුවේ, පොලිසිය විසින් සිදු කරන්නේ 'අවම බලය' නොව 'අවශ්‍ය බලය' පාවිච්චි කිරීම බව යි. අපරාධකරුවන් මෙල්ල කිරීමට ඔවුන් භාවිත කරන බලය පරාජය කළහැකි බලයක් අවශ්‍ය බවත් ඔහු වැඩි දුරටත් පැවසුවේය.

කුරුණෑගල ප්‍රදේශයේ දී රාජකාරියේ යෙදී සිටි පොලිස් නිලධාරීන් දෙදෙනෙකු පැහැර ගෙන ගොස් වධ හිංසා කොට ඉන් එක් අයෙක් ඝාතනය කළ විට දී පොලිස් මාධ්‍ය ප්‍රකාශකවරයා පැවසුවේ “ඔවුන් පොලිසියට අභියෝගයක් එල්ල කළා අපි ඒ අභියෝගය බාර ගන්නවා”

යනුවෙනි. දින කිහිපයකට පසු එම සිදුවීමට සැක කළ පුද්ගලයන් සුපුරුදු ලෙසම සඟවා ඇති ආයුධ පෙන්වීමට ගොස් පොලිසිය අතින් ඝාතනය විය. යම් සිදුවීමක් සම්බන්ධව මේ ආකාරයට අපරාධකරුවන් ඝාතනය වී හෝ එම සිදුවීමට සම්බන්ධ නීතිමය කටයුතු අවසන් වීම පසුගිය කාලයේ දී අප සමාජය ද අපේක්ෂා කළේ ය.

පොලිසිය ප්‍රකාශ කරන ආකාරයට ඔවුන් විසින් අවම බලය නොව අවශ්‍ය බලය පාවිච්චි කළ ද ඉහත සිදුවීමේ සැකකරුගේ දරුවා තුවාල ලැබීම තරමටම පොලිසිය බලය පාවිච්චි කිරීම අවශ්‍ය යන්න පිළිගත නොහැකි කාරණාවකි.

මෙයට වසරකට පමණ ඉහත අගනුවර දී විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් කළ උද්ඝෝෂණයක් පොලිසිය විසින් වැළැක්වූ අතර පොලිස් අණ නොතකා සිසුන් දිගටම උද්ඝෝෂණයේ නිරත විය. අවසානයේ රාජකාරියට බාධා කළ බව පවසා සිසුන් කිහිප දෙනෙකුම අධිකරණය හමුවට ඉදිරිපත් කෙරුණි. එම අවස්ථාවේ දී උද්ඝෝෂණය මැඩලීමට පොලිසිය

පොලිසිය ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිසංස්කරණ

කළ පහර දීමෙන් එක් සිසුවකුගේ ඇසකට බරපතල තුවාල සිදු වී තිබිණි. එය දුටු විනිසුරුවරයා පොලිසියට දෝෂාරෝපණය කර ඇත්තේ ඇසක් එළියට ඒමට තරම් අවම බලය යොදා ගන්නා ද? යනුවෙනි.

අධිකරණයෙන් නිදෙස් වේ යැයි යන උපකල්පනය මත අපරාධකරුවන් ලෙස සිතන සැකකරුවන් ඝාතනය වන බව යි.

පොලිසිය අතින් සැකකරුවන් ඝාතනය වීමට තවත් හේතුවක් ලෙස ඇතැම් විශ්ලේෂකයන් පෙන්වා දෙන්නේ පොලිසිය විසින් අධිකරණට හමුවට පමුණුවන නඩුවලින් විසඳෙන්නේ සියයට හතර (04%) ක් පමණක් වන බැවින් සැකකරුවන්

ශ්‍රී ලංකාවේ පොලිස් ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා මානව අයිතිවාසිකම් මගින් සිදු වූ බලපෑම

1978 ව්‍යවස්ථාවෙන් ඇති ප්‍රතිපාදන මත මූලික අයිතිවාසිකම් කඩවූ විට අධිකරණය හමුවට ගොස් යුක්තිය ඉෂ්ට කර ගැනීම සඳහා බොහෝ දෙනෙක් පෙළඹුණහ. ඒ අනුව පොලිස් නිලධාරීන් අතින් මූලික අයිතිවාසිකම් උල්ලංඝනය වූ විට ජනාතාව අධිකරණය ඉදිරියට ගොස් පොලිස් නිලධාරීන්ට එරෙහිව මූලික අයිතිවාසිකම් නඩු ගොනු කළ අතර එය ක්‍රමයෙන් වර්ධනය විය. මුල් කාලයේ දී මේ සම්බන්ධව මාධ්‍ය අවධානය ද බොහෝ යොමු විය.

1983 දී එජාප රජයට එරෙහිව පෙළපාලි ගිය සම සමාජ පක්ෂ දේශපාලනඥවරයක වූ විවියන් ගුණවර්ධන මහත්මියට පොලිස් නිලධාරියකු පහරදීම සම්බන්ධව පැවරුණු නඩුවෙන් අදාල පොලිස් නිලධාරියා වරදකරු

වූ අතර ඔහුට ගුණවර්ධන මහත්මිය හට වන්දි ගෙවීමටද සිදු විය. මේ ආකාරයට රටේ ප්‍රධාන පෙළේ පුද්ගලයන්ට එරෙහිව මූලික අයිතිවාසිකම් නඩු පැවරීමට අමතරව ඉහළ සිට පහළට විවිධ තරාතිරම්වල පොලිස් නිලධාරීන්ට එරෙහිව ද මූලික අයිතිවාසිකම් නඩු පැවරුණු අතර එයින් එම නිලධාරීන් වරදකරුවන් වූ අවස්ථා ද විය.

1994 දී වධ දීමට සහ අනෙකුත් කෲර අමානුෂික හෝ අවමන් සහගත ලෙස සැලකීමට හෝ දඬුවම්වලට එරෙහි වූ සම්මුති පනත මෙරට නීතියට එක් වූ අතර ඒ පනත යටතේ ද වධ හිංසාවන්ට සම්බන්ධ වූ පොලිස් නිලධාරීන්ට විරුද්ධව නඩු පැවරුණි. සැකකරුවන් වධ හිංසාවට පත්කිරීම පොලිස් ස්ථාන තුළ දුලභ නොවන නිසා මේ සම්බන්ධව ද පොලිස් නිලධාරීන්ට එරෙහිව

යම් යම් අවස්ථාවන්හි දී නීතිය ක්‍රියාත්මක වීම දැක්නට ලැබුණි.

1996 දී අංක 21 දරන මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභා පනත යටතේ ජාතික මානව හිමිකම් කොමිසම පිහිටුවීම. මෙම පනතේ 10 (ඉ) වගන්තිය සහ 14 වන වගන්තිය යටතේ මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාවට ඕනෑම මූලික අයිතිවාසිකමක් (වධ හිංසාව ඇතුළුව) කඩ වීම හෝ කඩ වීමට අත්‍යාසන්න මොහොතේ දී ඒ පිළිබඳව විමර්ශනය කර නිර්දේශ නිකුත් කිරීමට බලය ඇත.

2002 වසරේ දී පොලිස් මානව හිමිකම් කොට්ඨාසය ආරම්භ කරන ලද්දේ ද පොලිස් නිලධාරීන්ට මානව හිමිකම් පිළිබඳව අවබෝධය ලබා දීම සඳහා ය. පුහුණුවක් ලෙස එය

පවත්වාගෙන ගිය අතර එය යම් තරමකට හෝ පොලිස් නිලධාරීන් ට දෙවරක් සිතීමට පෙළඹ විය. විශේෂයෙන්ම පොලිස් පරීක්ෂවරුන්ගේ සිට ඉහළට සිටින නිලධාරීන් විසින් මේ වනවිට විශ්වවිද්‍යාල මට්ටමින් විවිධ මානව හිමිකම් පාඨමාලාවන් හදාරමින් සිටී. එම බොහෝ නිලධාරීන්ට මානව හිමිකම් පිළිබඳව ඇති දැනුම ඉතාම පහළ මට්ටමක පවතී. මෙම නිලධාරීන් අතරින් ඇතැමෙක් මානව හිමිකම් හදාරන්නේ උසස් වීම් සඳහා එය අවශ්‍ය වන නිසාත්, එජා ජාත්‍යන්තර සාම කාර්යන් සඳහා සම්බන්ධ වීමට සහ ශිෂ්‍යත්ව ලබා ගැනීමට නම් එම දැනුම අත්‍යවශ්‍ය නිසාත් ය.

මෙරට පොලිස් සේවය යටත් විජිත යුගයේ සිටම විවිධ ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට ලක් කරමින් එක් එක් යුගවල අවශ්‍යතාවයන්ට අනුව ගලපා ගැනීමට උත්සාහ දැරුවත් එහි සාර්ථකත්වය ළඟාකර ගැනීමට නොහැකි විය. ඊට බලපෑ හේතු ගණනාවක් ඇත.

(i) කොමිෂන් වාර්තා

පොලිස් සේවය පිහිටුවීමෙන් පසු වරින් වර පොලිස් සේවය ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා යෝජනා ඉදිරිපත් වූ අතර කොමිෂන් සභාවන් ද වරින් වර පත්විය. එහෙත් පොලිසියේ ව්‍යුහාත්මක වෙනස්කම් ඇතුළත් විශාල ප්‍රතිසංස්කරණයන්ට යෑමට අවස්ථාවක් හෝ හැකියාව ලැබී නැත. ඒ සඳහා විශාල උත්සාහයක් ගත් බවක් ද පෙනෙන්නට නැත.

විශේෂයෙන්ම 1946 දී ෆ්රැන්සිස් ජේ. සුටිස් මහතාගේ සභාපතිත්වයෙන් පත් කරන ලද (සුටිස්) කොමිසම මගින් පොලිසිය, හමුදකරණයට ලක් කිරීමේ ආරම්භය මෙන්ම සිවිල් ජනතාව සඳහා වූ ආයතනයක් කිරීමේ උත්සාහයේ අවසානයක් වූයේ 1915 හටගත් කැරැලි කෝලහාල බව හඳුනා ගෙන තිබිණි. එසේම දරුණු පුපුරා යාමේ අවස්ථාවන් වළක්වා ගැනීම සඳහා එම කොමිෂන් සභා වාර්තාවේ යෝජනා වහාම ක්‍රියාත්මක කළ යුතු බව අවධාරණය කර තිබුණත් ඒ යෝජනා ක්‍රියාත්මක නොවුණි.

1965 පත්කරන ලද බස්නායක කොමිසම මගින් පොලිසිය සහ මහජනතාව අතර සබඳතාවය වර්ධනය කර ගැනීමත්, මහජන විශ්වාසය දිනා ගතයුතු ආකාරය පිළිබඳව යෝජනා විශාල

සංඛ්‍යාවක් දක්වා ඇතත් ඒවා ද ක්‍රියාත්මක නොවුණි. 'මෙම කොමිසමේ වාර්තාව සමස්ත ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණ ක්‍රමය වෙත ඵලදායී කරන ලද අධිවෝදනා පත්‍රයක් ලෙස පෙනෙන බවත්, පොලිස් ආයතන ක්‍රමයේ සහ අධිකරණ ක්‍රමයේ වෙනත් භාවිතයන් සම්බන්ධයෙන් මෙතරම් උග්‍ර විවේචනාත්මක ලේඛනයක් ආසියා මානව හිමිකම් කොමිසමට හමුවී නොමැති බවත්, කොමසාරිස්වරුන් යෝජනා කර ඇති ප්‍රතිසංස්කරණ නොකළොත් ඇති විය හැකි හානිකර තත්වය අනාගතය ප්‍රත්‍යක්ෂ වශයෙන් හඳුනාගෙන කළ අනතුරු ඇඟවීමක්' බව ආසියා මානව හිමිකම් කොමිසම විසින් ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද 'පොලිසියට ප්‍රතිසංස්කරණ' නම් පොතේ දක්වා ඇත.

1995 පත් කරන ලද කොමිසමේ වාර්තාව (ජයසිංහ කොමිසම) 'පොලිස් සේවයේ කාර්යක්ෂමතාවය සහ ඵලදායීතාවය වැඩි දියුණු කිරීමේ යෝජනා' නම් වූ අතර විශාල විනාශයන් අත්කර දුන් කැරලි කෝලහාල කීපයකින් අනතුරුව පොලිසිය සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට

තිබූ මහඟු අවස්ථාවක් එවර ද මහඟුරුණි. එසේම සූටිස් කොමිසමේ වාර්තාවෙහි උපලේඛනයක් ලෙස දක්වා ඇති 'ආචාර්ය අයිවර් ජෙනිංස්' විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද සංදේශයෙහි දක්වා තිබූ ඉතා වැදගත් සහ ප්‍රායෝගික කරුණු කෙරෙහි ද කිසිදු අවධානයක් යොමු කිරීමට අප අපොහොසත් වීමම වර්තමානයේ ඇති වී තිබෙන අර්බුදයට තවත් හේතුවකි. උදහරණ ලෙස දක්වන්නේ නම් එම සංදේශයේ එක් තැනක සඳහන් වන "රජයේ මූලික වගකීම වන්නේ, රටේ නීතිය හා පාලනය පවත්වා ගැනීමයි. එහෙයින් දේශප්‍රේමී පුරවැසියා සිත්තෙන් නීතිය හා පාලනය පවත්වා ගැනීමට සහාය වීම තම මූලික යුතුකම බවයි. එහෙයින් නීතියෙහි යුක්ති මත් භාවය ගැන ප්‍රශ්න කිරීමට අයිතියක් ඇත. අයුක්ති සහගත යැයි සිතේ නම් සංශෝධනය කිරීමට බල කළ හැකිය. එහෙත් ඔහුට එම නීතිය කැඩීමට හෝ කැඩීම සඳහා සෙසු අය පෙළඹවීමට හෝ අයිතියක් නැත."

වසර හැත්තෑවකට පමණ පෙර කොමිෂන් වාර්තාව ඒ ආකාරයට පැවතියේ ද එංගලන්ත

අත්දැකීම් අනුව ය. එහෙත් වසර හැත්තෑවකට පසු ශ්‍රී ලංකාවේ තත්වය කෙසේ ද? දේශප්‍රේමී පාලකයින් සහ ගෝලබාලයින් කොතරම් නම් නීතිය කැඩීම විරකමක් ලෙස සලකනවා ද? එවැනි තත්වයක් තුළ පොලිස් ප්‍රතිසංස්කරණ සඳහා වන යෝජනා කෙසේ යථාර්ථයක් වේ ද?

(ii) වැටුප්

යටත් විජිත යුගයේ දී ලන්ඩන් මෙට්‍රොපොලිටන් පොලිසියෙන් මෙහි ගෙන්වාගෙන රාජකාරියේ යොදවා ගත් කෝල්පෙපර් මහතා 1844 සිට 1958 දක්වා සේවය කර විශ්‍රාම යාමට පෙර රජය වෙත ඉදිරිපත් කළ සන්දේශයක දිවයිනේ සිටින ලොකුම හොරු ෫෭ පොලිස් නිලධාරීන් ලෙස හඳුන්වා ඇත.

දැනටත් ගුණාත්මක පොලිස් සේවයක් පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන විට පොලිස් නිලධාරීන් අල්ලස් ගැනීමෙන් වළක්වන්නේ කෙසේ ද යන්න බරපතළ ගැටලුවකි. රථ වාහන රාජකාරියේ සිට

විවිධ වූ රාජකාරිවල දී සෘජුවම ජනතාව සමග කටයුතු කරන පහළ නිලතල දරන පොලිස් නිලධාරීන් වෙත අල්ලස් චෝදනා වැඩි වශයෙන් එල්ලවන අතර එය පොලිස් සේවය තුළ පැතිරුණු වසංගත තත්වයට පත්ව ඇත.

මෙම තත්වය වැඩි වර්ධනය වීමේ වන විට ඉහළ පොලිස් නිලධාරීන් අල්ලස් ගැනීමෙන් ඔබ්බට ගොස් කප්පම් ලබා ගන්නා තත්වයට පත් වී ඇත. මේ සඳහා ද උදහරණ ඇති අතර දැනට අත්අඩංගුවේ සිටින හිටපු නියෝජ්‍ය පොලිස්පති වරයකුට ද කප්පම් ලබා ගැනීම සහ මුදලට මනුෂ්‍ය ඝාතන සිදුකිරීමේ චෝදනා එල්ලවී ඇත.

මේ නිසා තම සේවය ගෞරවාන්විතව ඉටු කිරීමටත් ඔවුන්ට ඇති ආර්ථික අපහසුතා මගහරවා ගැනීමටත් පොලිස් සේවයේ වැටුප් සහ දීමනා කෙරෙහි අවධානය යොමුකර එය වැඩි කිරීමට පියවර ගත යුතු ය.

(iii) දේශපාලන බලපෑම්, දේශපාලන පත්වීම් සහ දේශපාලන පලිගැහිම්

මර්චින් සිල්වා හිටපු ඇමතිවරයා කැලණිය ආසන සංවිධායකවරයා ලෙස එහි පැමිණි මුල් දිනම පොලිස් අධිකාරීවරයා තමන් පැමිණි මුල් රැස්වීමට නොපැමිණීම පිළිබඳව ප්‍රසිද්ධියේම ඔහුට දෝශාරෝපනය කලේ “ආසන සංවිධායකවරයා පැමිණෙනවිට පොලිස් අධිකාරීවරයා ද එම ස්ථානයට පැමිණ සිටිය යුතු බව” පවසමිනි. එය මාධ්‍ය මගින් ද ප්‍රචාරය විය.

1839 දී කොළඹ පොලිස් අධිකාරි දුරයට (වත්මන් පොලිස්පති දුරයට සමානය)පත්වූ යුධ හමුදා සැරයන්වරයකු වූ ජෝන් ඩැන්සිල් හට මෙම තනතුර සඳහා සුදුසුකම් නොමැති වුවද ඒ පත්වීම ලැබීමට හේතු වූයේ මොහු සහ ආණ්ඩුකාරවරයාගේ බිරිඳ වන මැකන්සි මහත්මිය අතර තිබුණු අතියම් ප්‍රේම සම්බන්ධයක් නිසා බවට ද මතයක් ඇත. 1989 දී ප්‍රේමදාස රජය විසින් තමන්ට පක්ෂව රාජකාරි ඉටු නොකරන බවට කල්පනා කරමින් ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස්

නිලධාරීන් පිරිසක් විශ්‍රාම යැවීය. පසුව වන්දිකා බණ්ඩාරණායක රජය සමයේ දී එයින් වයස අවුරුදු හැටට අඩු වූ නිලධාරීන් නැවත සේවයේ පිහිටු විය.

1992 සහ 1994 අතර කාලය තුළ දී ජ්‍යෙෂ්ඨ පොලිස් නිලධාරීන් බොහෝ ගණනකට විශාල අසාධාරණයක් සිදුකරමින් අසම්මත උසස්වීම් රාශියක් සිදුකිරීම නිසා එම කාලය තුළ දී පොලිස් සේවයේ දැඩි පිරිහීමක් ඇති විය. පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුවේ සම්මත උසස්වීම් සම්ප්‍රදායට පටහැනිව දේශපාලන හිතවත්කම මත සිදු කළ උසස්වීම් හේතුවෙන් ඇතැම් ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් අධෛර්යයට පත්වීමට ද, සේවයේ කාර්යක්ෂමතාවයට ද, ජ්‍යෙෂ්ඨ නිලධාරීන් අනුමත සංඛ්‍යාවට වඩා වැඩියෙන් සිටීම නිසා දෙපාර්තමේන්තුවේ ව්‍යුහයේ සමබරතාවයට ද අහිතකර ලෙස බලපෑවේ ය. උදාහරණ ලෙස 1993 දී අනුමත නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරුන් සංඛ්‍යාව 36ක් වුවත් 63 දෙනකු සිට ඇති අතර පොලිස් අධිකාරීවරුන් 117 දෙනෙකු ද අනුමත සංඛ්‍යාවට වඩා වැඩියෙන් සිට ඇත. විශේෂයෙන්ම මේ ආකාරයට උසස්වීම් ලැබූ බවට

වෝදනා එල්ල වූයේ ජවිපෙ දෙවැනි කැරැල්ල කිසිදු අනුකම්පාවකින් තොරව මර්දනය කිරීම සඳහා රජයට සහය ලබාදුන් නිලධාරීන්ට ය.

ඉහත දැක්වෙන උදහරණවලින් කියැවෙන්නේ ශ්‍රී ලංකා පොලිස් ඉතිහාසයේ සිදුවූ දේශපාලන බලපෑම්, දේශපාලන පත්වීම් සහ දේශපාලන පලිගැනීම් කිහිපයකි. අවසාන වසර 25 - 30 ක පමණ කාලයේ දී මෙම තත්වය ඉතා භයානක ලෙස වර්ධනය වූ අතර පොලිස් සේවය යනු බලයේ සිටින පාලක රෙජිමයේ මර්දන ඒකකයක් තරමටම දේශපාලන බලපෑම් මත ක්‍රියාත්මක විය. රට තුළ ප්‍රතිපත්තිමය වෙනස්කම් සිදු විය හැකි මැතිවරණ අවස්ථාවල දී පවා පොලිසිය විශාල ලෙස බලයේ සිටි පක්ෂයේ ආරක්ෂකයින් සහ විරුද්ධවාදීන් මර්දනය කිරීම සඳහා යොදවා ගත්හ.

(iv) ආකල්පමය අංශයෙන්

පසුගිය දිනක නැවත වරක් ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ කළු තරුණයකුට සුදු පොලිස් නිලධාරීන්

පිරිසක් පහර දී ඝාතනය කර තිබූ අතර එයට එරෙහිව උද්ඝෝෂණයන් ද පැවතිණි. නීතියේ ආධිපත්‍ය ක්‍රියාත්මක වේ යැයි පැවසෙන එවැනි දියුණු රටවල ද සුළු ජනවාර්ගික කණ්ඩායම්වලට එරෙහිව හිංසා කිරීම වරින්වර වුවද තවමත් සිදු වේ. ඒ සියයට සියයක්ම ආකල්පමය ලෙස වර්ගවාදයෙන් මිදුණු පොලිස් නිලධාරීන් ඇමරිකාවේ ද නොමැති නිසා ය.

නමුත් මෙරට පොලිස් නිලධාරීන් ජාති, ආගම් ලෙස පමණක් නොව දේශපාලන පක්ෂ අනුව ද විවිධ සැලකිලි දැක්වීමට තරම් ආකල්පමය ලෙස දියුණු වී නොමැත. එසේම සැකකරුවන්ට වධ හිංසා නොකර ඔවුන් පාපොච්චාරණය කරන්නේ නෑ යන ආකල්පය ශ්‍රී ලංකා පොලිස් සේවයේ තදින් මුල් බැසගත් මතයකි. සැකකරුවන්ගෙන් ප්‍රශ්න කිරීමට වෙනත් ක්‍රම පිළිබඳව අවබෝධයක් අපරාධ පරීක්ෂණ මෙහෙයවන බොහොමයක් නිලධාරීන්ට නොමැත. යම් අපරාධයක් කළ පුද්ගලයකු පුනරුත්ථාපනය කරන්න පුළුවන් කියන ආකල්පය ද මෙරට පොලිස් සේවය තුළ නොමැති

අතර තවමත් අධිකරණයට ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර ඇතැම් සැකකරුවන් ඝාතනය වන්නේ එම නිසා ය.

හොඳ දැනුමක් තිබිය යුතු ය. ඔවුන් විමර්ශන සඳහා පහළ නිලධාරීන් යෙදවීම සිදුවන අතර එය හොඳ ප්‍රතිඵල ලබා දීමට හේතු නොවේ.

(v) පුහුණුව සහ තාක්ෂණික දැනුම

ගුණාත්මක පොලිස් සේවයක් ස්ථාපිත වීමට නම් වර්තමාන ලෝකයේ දියුණුවත් සමගම පොලිස් සේවයේ ද දියුණුවක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. ඒ සඳහා යාවත්කාලීන කරනු ලබන පුහුණු ක්‍රමවේදයන් ප්‍රධාන තැනක් ගනී. සමාජයේ සෑම පුද්ගලයෙක්ම තාක්ෂණික දැනුම උපරිමයෙන් භාවිතා කරන බැවින් අපරාධකරුවන් ද එසේ දියුණු තාක්ෂණයක් තමන්ගේ කටයුතු සඳහා යොදා ගනී. එසේ හෙයින් පොලිසිය ද අපරාධ මර්දනය සහ විමර්ශනය සඳහා අති දියුණු තාක්ෂණය යොදාගත යුතුම ය.

එහෙත් ශ්‍රී ලංකා පොලිසිය ඒ ආකාරයට දියුණු පුහුණු ක්‍රමවේද හෝ දියුණු තාක්ෂණය යොදා ගන්නා ආකාරය දක්නට නොලැබේ. පොලිස් පරීක්ෂකවරුන්ට අපරාධ පරීක්ෂණය පිළිබඳව

සැකකරුවන්ගෙන් ප්‍රශ්න කිරීමේ සිට අපරාධ පරීක්ෂණයට අදාළ සෑම කටයුත්තක් සඳහාම දියුණු තාක්ෂණික ක්‍රම යොදා ගත හැකි මුත් ශ්‍රී ලංකා පොලිසිය SOCO (අපරාධස්ථාන පරීක්ෂණාගාරය) නිසි ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගන්නා ආකාරයක් දක්නට නොලැබේ. පරිගණක අපරාධවලට සීමිත නිලධාරීන් පිරිසක් පුහුණුකොට ඇති බැවින් එම අපරාධ විමර්ශනය කරන්න දැනුම සහ තාක්ෂණය අවශ්‍ය ප්‍රමාණයට නොමැත. තාක්ෂණික පහසුකම් ලබා දීමද අවම මට්ටමේ ඇත. උදෙසා ලෙස CCTV කැමරාවලින් මීට වඩා වැඩි සේවාවක් අපරාධ නිවාරණය සඳහා ද, රථ වාහන නිරීක්ෂණය සඳහා රථවාහන පොලිසියට ද ලබා ගත හැකි ය.

(vi) කැරලි මර්දනය සහ සිවිල් යුධ අත්දැකීම්

1848 දී උඩරට ප්‍රදේශය මුල්කර ගෙන ඇතිවූ කැරලිකාර (නිදහස් අරගලය) තත්වයට මුහුණ දීමට එවක පොලිසියට නොහැකි වූ නිසා එයට මුහුණ දීම මුළුමනින්ම යුධ හමුදාවට භාර විය. ඉන් පසුව ශ්‍රී ලංකා පොලිසිය මුහුණ දුන් බරපතලම තත්වය වූයේ 1971 කැරැල්ල යි. එවැනි ආයුධ සන්නද්ධ කැරැල්ලකට හෝ සිවිල් යුධ තත්වයකට මුහුණ දීමට පුහුණු වී නොසිටි නිසාම මුල් දින කිහිපය තුළ දී දැඩි අසීරුතාවයකට මුහුණ දීමට පොලිසියට සිදු විය. තරුණ කැරැලි කරුවන් අප්‍රේල් 5වන ද අළුතේ වැල්ලවෑය පොලිසියට කළ පහර දීමෙන් පොලිස් නිලධාරීන් දෙදෙනෙක් මිය ගිය අතර, එම ගැටුම් පැවති කාලය තුළ දී පොලිස් නිලධාරීන් 40කට ආසන්න සංඛ්‍යාවක් මිය ගොස් තිබුණි.

1977 පෙබරවාරි 14වන ද පොලිස් කොස්තාපල් කරුණානිධි ඝාතනය උතුරු නැගෙනහිර සිවිල් යුද්ධයේ පළමු පොලිස් මරණය

යි. ඉන් පසුව උතුරු නැගෙනහිර ප්‍රදේශවල දී වරින් වර පොලිස් නිලධාරීන් ඝාතනය වූ අතර පොලිස් ස්ථාන ද දෙමළ සටන්කාමීන්ගේ ඉලක්ක විය. එම ප්‍රදේශවල රාජකාරි සඳහා පොලිස් විශේෂ කාර්ය බලකාය යෙදවුනු අතර අම්පාර ප්‍රදේශය ඔවුන් යටතට පත් කරන ලදී. නියෝජ්‍ය පොලිස්පතිවරයකු එහි අණ දෙන නිලධාරියා විය. මෙයට පෙර විශේෂ කාර්ය බලකාය උතුරු නැගෙනහිර යුද්ධය සඳහා යොදවාගත් අතර ප්‍රභූ ආරක්ෂාවට ද ඔවුන්ගේ සේවය ලබාගැනීම සිදුවිය. එහෙත් වර්තමානයේ දී ජනතාව සහ පොලිසිය අතර ගැටුම් ඇති වූ අවස්ථාවලදී, භයානක අපරාධකරුවන් අත් අඩංගුවට ගැනීම සඳහා සහ මත්ද්‍රව්‍ය ජාවාරම්කරුවන් අත්අඩංගුවට ගැනීම සඳහා ද පොලිස් විශේෂ කාර්ය බලකායේ සේවය වැඩි වශයෙන් ලබා ගැනීම සිදුවේ.

ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත සහ හදිසි නීති රෙගුලාසි යටතේ කටයුතු කිරීම වේගවත් වීමත් සමඟම පොලිස් සේවයේ ගුණාත්මකභාවය විශාල ලෙස පිරිහීමට පත් විය. කිසියම් පුද්ගලයකු විසින් කරනු ලැබූ පාපොච්චාරණයක් අධිකරණයේ සාක්ෂි

වශයෙන් ඉදිරිපත් කිරීමට පොලිස් නිලධාරියකුට සාක්ෂි ආඥා පනත යටතේ නොහැකි ය. එහෙත් හදිසි නීති රෙගුලාසි සහ ක්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත යටතේ සහකාර පොලිස් අධිකාරීවරුන්ගේ සිට ඉහළ නිලධාරීන් විසින් සටහන් කරනු ලබන පාපොච්චාරණයන් සාක්ෂි ලෙස ඉදිරිපත් කළ හැක.

1987 සහ 1990 ප කාලයේ දී ජනතා විමුක්ති පෙරමුණ විසින් දියත් කළ දෙවැනි කැරැල්ල සමයේ දී දේශපාලන බලවතුන්ගේ ලේඛනවලට අනුව අහිංසක තරුණ තරුණියන් ඝාතනය කිරීමට සහය දුන් සහ ඝාතනය කළ බවටත් ප්‍රබල චෝදනා එල්ල විය. එම කාලය තුළම පුද්ගලයන් අතුරුදහන් කරවීමට සම්බන්ධ වූ බවට ද පොලිස් නිලධාරීන් රැසකටම චෝදනාවන් එල්ල විය. පසු කාලයක ඒ සම්බන්ධව පරීක්ෂා කර බැලීමට පත්කළ ජනාධිපති විමර්ශන කොමිෂන් සභාවක එම චෝදනා එල්ල වූ නිලධාරීන්ගේ නම් සඳහන්ව ඇති අතර ඒ පිළිබඳව කරුණු සොයා බැලූ සිවිල් සංවිධාන විසින් හිටපු ජනාධිපතිනිය වෙත යැවූ වාර්තාවක ද ඔවුන් විසින් අතුරුදහන් කරවීමට සම්බන්ධ බවට හඳුනාගත්

පොලිස් නිලධාරීන් පිරිසකගේ නම් ඇතුළත් කර ඇත.

මෙවැනි උදහරණයන්ගෙන් පෙනී යන්නේ නීතිය සහ සාමය ආරක්ෂා කිරීමට ආරම්භ කරනු ලැබූ පොලිසිය රට තුළ පැවත් සිවිල් යුධ තත්වයන්ට යොදවා ගැනීමෙන් ඇතිවූ පොලිස් සේවයේ ගුණාත්මක පිරිහීම යි. අනතුරුව නැවත වතාවක් පොලිසිය නීතිය සහ සාමය ආරක්ෂා කිරීමටත්, අපරාධ විමර්ශනයටත් යෙදවීමෙන් සිවිල් යුධ සමයේ මෙන්ම අධිකරණ බලතල ද පොලිසිය විසින් ක්‍රියාත්මක කරන බවක් දකින්නට ලැබෙන්නේ, අධිකරණයට ඉදිරිපත් කිරීමට පෙර සැකකරුවන් ඝාතනය වන විට ය.

II

ජනතාවගේ විවේචන

පොලිස් නිලධාරීන් විසින් අල්ලස් ලබා ගැනීමේ සිට දේශපාලන බලයට යටවීම දක්වා වූ විවිධ චෝදනාවන් ජනතාව විසින් පොලිසිය වෙත එල්ල කරනු ලබන අතර එම චෝදනා අතීතයේ සිට අඛණ්ඩවම පවතින චෝදනාවන් ය. එසේම පොලිසිය කුමන් අකාරයකින් තම රාජකාරි නිසි ලෙස ඉටු කිරීමට කටයුතු කළත් ජනතාව තුළ පොලිසිය පිළිබඳව ඇත්තේ සැකසහිත තත්වයකි. ශ්‍රී ලංකාවේ පොලිසිය බලවතුන්ගේ ඕනෑ එපාකම් ඉටුකරනු ලබන ආයතනයක් බවට වන චෝදනාවක් ද ඇත. තවමත් පොලිසියට, ජනතාවට සමීපව සේවය කිරීමට හැකි වී නොමැත. ජනතාවගේ විශ්වාසය දිනා ගැනීමට ද හැකි වී නොමැත.

පොලිස් මාධ්‍ය ප්‍රකාශකවරුන්ට අනුව පොලිසි තුළ සිටින්නේ ඉතා අල්ප දූෂිත නිලධාරීන්

පිරිසකි. නමුත් ඔවුන් සිදු කරන එම සුළු වැරදි ක්‍රියාවන් මාධ්‍ය මගින් පළ වන්නේ විශාල කර බවත් ඒ මගින් සමස්ත පොලිස් සේවයත්, නිලධාරීන් පිළිබඳවත් වැරදි වැටහීමක් ඇතිවන බව ප්‍රකාශ කර තිබුණි. එහෙත් අතීතයේ සිටම ඇත්තේ මෙම තත්වයයි. උදහරණ ලෙස උතුරුකන්දේ සරදියෙල් සම්බන්ධ සිදුවීම දැක්විය හැක.

උතුරුකන්දේ සරදියෙල් යනු 1860 දශකයේ දී රජයේ තක්සේරුවට අනුව සුප්‍රසිද්ධ මංපහරන්නෙකි. ඔහු ධනවතුන්ගෙන් සොරාගෙන හෝ කොල්ලකා ගන්නා ධනය සහ වස්තුව දිළින්දන්ට බෙදා දෙන බැවින් ඔහු ජීවත්වූ මාවනැල්ල සහ ඒ ආශ්‍රිත ප්‍රදේශවාසීන් සරදියෙල් වෙත ගොරව සම්ප්‍රයුක්ත බියක් දැක්වූ බව ද රජයේ කල්පනාව විය. පොලිස් කොස්තාපල් 'සහාන්' යනු එම සරදියෙල්

අත්අඩංගුවට යාමේ දී සරදියෙල් ගේ සහයා වූ මම්මලේ මරික්කාර්ගේ වෙඩි පහරින් සාතනය වූ නිලධාරියා ය. පොලිස් වීර හට නාමාවලියෙහි මුල්තැන ඔහුට හිමිව ඇත්තේ ද ඒ නිසා ය. එසේම තම රාජකාරිය වික්‍රමාන්විතව ඉටුකිරීමට යාමේ දී ජීවිතක්ෂයට පත්වූ පූර්ණ බලතල දරු ප්‍රථම පොලිස් නිලධාරියා ලෙස ඔහු සැලකෙන බවද පොලිස් ඉතිහාසයේ සඳහන්ව ඇත.

එහෙත් රජයේ ප්‍රකාශවල මංකොල්ලකරුවකු ලෙස සඳහන් වන සරදියෙල්ව ජනතාව හඳුන්වන්නේ එසේ නොවේ. ජනප්‍රවාදයේ මෙන්ම බොහෝ පොත්පත්වල ද, සාහිත්‍ය කෘතීවල ද සඳහන් වන්නේ 'සුර සරදියෙල්' යනුවෙනි. ලංකාවේ 'රොබින් හුඩ්' ලෙස ද සරදියෙල් සැලකේ. දැන් වැඩිපුර නෑසෙන මීට කලකට පෙර අපි නිතර ඇසූ ගීත ද සරදියෙල් පිළිබඳව ලියැවී ඇත.

සරදියෙල් යනු මෙරට පුරාවෘත්තයකි. දුප්පතුන් අතර වීරයෙකි. එසේ වන්නේ ඔහු ජීවත්වූ කාලයේ දී දුප්පතුන්ට පොලිසියෙන් සාධාරණය

ඉෂ්ඨ නොවූ නිසා බව බොහෝ දෙනාගේ මතය යි. එකල ද බොහෝ පොලිස් නිලධාරීන් අල්ලසට සහ දූෂණයට නැඹුරු වී සිටිය හ. දුප්පත් ජනතාව පොලිසියට දැක්වූයේ දැඩි බියකි. ඔවුන්ගෙන් පවා අල්ලස් ලබා ගැනීමට පොලිස් නිලධාරීන් මැලි නොවීය. දුෂ්ඨ ධනවතුන්ගෙන් කොල්ලකාගත් වස්තුව දුප්පතුන්ට බෙදා දීමෙන්ම සරදියෙල් වෙත ජනතාවගේ යම්කිසි ගෞරවයකුත්, ඔහු මංපහරන්නකු බැවින් ඔහුට ජනතාව බිය වී ඇති බවත් පාලකයින් උපකල්පනය කළා වන්නට ඇත. එහෙත් සරදියෙල් ජනතාව අතර සුර සරදියෙල් වූයේ තමන්ව පීඩාවට පත්කළ ධනවතුන්, පොලිසිය ඇතුළු පාලකයින්ට එරෙහිව අවි ඔසවා අභියෝග කළ නිසා බව ඒ පිළිබඳව අදහස් දක්වන බොහෝ සාමාන්‍ය ජනතාවගේ මතය යි.

නමුත් පොලිස් කොස්තාපල් සභාත් පිළිබඳව එසේ ලියවී නැත. යම් දවසක එසේ සාහිත්‍යයක් බිහි වන්නේ ද එදින ශ්‍රී ලංකා පොලිස් සේවය ජනතාවට සමීප එකක් ලෙස සැලකිය හැකි ය.

“ජනතා උද්ඝෝෂණවලදී අපි (පොලිසිය) මැදිහත් වෙන්නෙ කොහොමද කියල අපිටම පැහැදිලි නැහැ. තමන්ගෙ අයිතීන් දිනාගන්න ජනතාවට පාරට බහින්නත් උද්ඝෝෂණය කරන්නත් අයිතිය තියෙනව. ඒ ජනතාවගෙ උද්ඝෝෂණ නිසා මාර්ග අවහිරවීම් නිසා රැකියාවට යාමට බාධා පැමිණි විට පාරෙ යන මිනිස්සු පොලිසියට බනිනව රාජකාරිය හරියට කරන්නෙ නැහැ කියල. අපි උද්ඝෝෂණය විසුරුවා හැරියෙ නැත්නම් රාජකාරිය පැහැර හැරිය වෙනව. උද්ඝෝෂණය විසුරුවා හැරියොත් මානව හිමිකම් උල්ලංඝනය කළා කියනව.” “සමහර අවස්ථාවලදී දින දෙක තුන එක දිගට රාජකාරි කරන්න වෙනව. විශේෂයෙන්ම මැතිවරණ දිනවල. අධික රාජකාරි නිසා ඇතිවන මහන්සියත් එක්ක රාජකාරි කටයුතු හරියට කරන්න අපහසු වෙනව. ඒක අපිටම ලොකු මානසික වැඩියක්”

ඉහත දැක්වෙන්නේ තම රාජකාරි ඉටුකිරීමේ දී පොලිස් නිලධාරීන් විසින් මුහුණ දෙන බවට ඔවුන් විසින් පවසන කාරණා ය. ඒ කරුණුවල ඇති අර්ථයද ගුණාත්මක පොලිස් සේවයක් ස්ථාපිත කිරීමට කටයුතු කිරීමේ දී සලකා බැලීම අත්‍යවශ්‍ය ය.

ජනතාවගේ මානව අයිතිවාසිකම් කඩකළ බවට බොහෝ පොලිස් නිලධාරීන්ට චෝදනා එල්ලවන්නේ ඉහළ නිලධාරීන්ගේ අණ පිළිපැදීමට සිදුවන නිසාත් බුද්ධියෙන් තොරව අවි බලයෙන් රාජකාරි සිදු කිරීමට මූලිකත්වය දෙන නිසාත් ය. ඒ බව බොහෝ පොලිස් නිලධාරීන් ද පිළිගනී.

එසේම වධ හිංසා සිදු කිරීම පිළිබඳව පොලිසියට එල්ලවන චෝදනාව සම්බන්ධයෙන් ද

ඇතැම් පොලිස් නිලධාරීන්ගේ විවේචනයක් ඇත. ඔවුන්ට අනුව ඇතැම් විට වධ හිංසා කිරීමට සිදු වන්නේ වෙනත් පාර්ශවයන් නිසා ය. උදහරණ ලෙස එක් අවස්ථාවක මහේස්ත්‍රාත්වරයකුගේ බිරිඳගේ රන් මාලයක් කොල්ලකා පලා ගිය බවට සැකකරු අත්අඩංගුවට ගෙන වෙනත් මහේස්ත්‍රාත්වරයකු හමුවට පැමිණ වූ විට සැකකරු දෙස බලා මහේස්ත්‍රාත් වරයා පවසා ඇත්තේ “ඇයි මෙයාව මෙහෙම ගෙනාවෝ? ආපහු එලියට ගෙනිහිල්ල ගේන්න” යනුවෙනි. එවිට සැකකරු මහේස්ත්‍රාත්වරයා හමුවට ඉදිරිපත් කළ පොලිස් නිලධාරීන් සැකකරු අධිකරණයෙන් පිටතට රැගෙන ගොස් සුළු වේලාවකින් නැවත අධිකරණය වෙත ඉදිරිපත් කළ විට සැකකරුගේ ස්වරූපය වෙනස් වී තිබුණි. තොල කට ඉදිමී තිබුණු අතර ගමන් කිරීමට ද අපහසු බවක් දැක්වීය.

මානසික ආතතිය ද වර්තමානයේ දී පොලිස් නිලධාරීන්ට ඇති බරපතළ ගැටලුවකි. ඇතැම් රාජකාරි සභාවල ඇති අධික කාර්ය බහුලකම නිසාම අසනීපයක් සඳහා නිවාඩු ලබා ගැනීමට පවා

නොහැකි වන බවට ද සමහර පොලිස් නිලධාරීන් චෝදනා කරයි. උදාහරණ ලෙස සපුගස්කන්ද පොලිස් බල ප්‍රදේශයට අයත් ජනගහනය 65,000ක් පමණ වන බවත්, පොලිසියේ රාජකාරි කටයුතු සඳහා සිටින්නේ 60ක පමණ නිලධාරි පිරිසක් බවත් ඒ අතර ආබාධිත නිලධාරීන් සහ කාන්තා නිලධාරිනියන් ද සිටින බවත් පාලන අංශය, රථ වාහන අංශය, සුළු පැමිණිලි අංශය, ලෙස දිනපතා කටයුතු බෙදී ගිය පසු ඉතිරි නිලධාරි පිරිසෙන් අනෙකුත් සියලුම රාජකාරි සිදු කිරීම අසීරු බව ද, අසනීපයකට බෙහෙත් ගැනීමට යෑමට හෝ නිවාඩු ගැනීම ද මේ නිසා අපහසු බවද මේ සම්බන්ධව අදහස් දක්වන නිලධාරීන් පවසයි.

13

සමස්ත යාන්ත්‍රණයේ ඇතිවිය යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ

මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව තුළ පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයන්ගේ සිදුවිය යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ සිදු කිරීමට එක් එක් මානව හිමිකම් සංවිධාන ද, සිවිල් සංවිධාන එකතුව ද විවිධ අවස්ථාවන්වල දී යෝජනා ඉදිරිපත් කරන ලදී. එදා පැවති රජය ඊට එරෙහි වූවා පමණක් නොව එම යාන්ත්‍රණයන් කඩා වැටීමට ඉඩ හැරියේ එය තමන්ට එරෙහිව යොදා ගැනීමට නොහැකි වන ලෙස ය. නමුත් දැන් යළිත් එම යාන්ත්‍රණය ජනතාවගේ යහපත පිණිස ක්‍රියාත්මක කර ගැනීම සඳහා ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීමට අවස්ථාවක් උදව් ඇත.

එහි දී පොලිසියට අමතරව මානව හිමිකම් කොමිසම ප්‍රතිසංස්කරණය සඳහා ද, වධ හිංසාව වැළැක්වීම සඳහා ද, අපරාධ නීතිය පිළිබඳ

සංශෝධන සඳහා ද, නීතියේ ආධිපත්‍ය පිහිටුවීම සඳහා සහ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා සිදු කළ යුතු ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනා රාශියක් විවිධ පාර්ශවයන්ගෙන් ඉදිරිපත් වුණි.

වධහිංසනයේ මිලේඡත්වය

මිනිසෙකු විසින් තවත් මිනිසකුට පහරදීම මිලේඡිඡ හා පිළිකුල් සහගත එමෙන්ම, මනුෂ්‍ය වර්ගයාට එරෙහි ක්‍රියාවක් බවට ශිෂ්ඨ සමාජය විසින් පිළිගෙන එවැනි ක්‍රියාවන් වැළැක්වීම සඳහා නීති රීති දියුණු ලෝකය විසින් සම්පාදනය කරනු ලැබීය. එමෙන්ම එවැනි ක්‍රියාවක් සිදු කිරීම මිනීමැරීම හා ස්ත්‍රී දූෂණ, ගණයට වැටෙන අපරාධයක් බවට ද පත්කරනු ලැබීය.

පොලිසිය ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිසංස්කරණ

ශ්‍රී ලංකාවක්, එම නීති පිළිගෙන අපගේ නීති පොත්වලට එකතු කරනු ලැබුවත්, එවැනි ක්‍රියාවන් මිලේච්ඡ හා අපරාධ ගණයට වැටෙන්නේ මන්ද යන්න පිළිබඳව සංවාදයක් හෝ සාකච්ඡාවක් අප සමාජය තුළ මතු නොවීය. මෙම නීති සම්මත

කරනු ලැබූ රජයට ඒ සම්බන්ධව උනන්දුවක් ඇති නොවූයේ රජයත් සෑම විටම වධහිංසාව පාලනයේ ප්‍රධාන උපකරණයක් ලෙස පාවිච්චි කරනු ලබන බැවිනි.

වධහිංසාව වැළැක්වීම සඳහා යෝජනා

- (i). වධහිංසාව අපරාධයක් හා මිලේච්ඡ, නොකළ යුතු දෙයක් බවට මතයක් සමාජය තුළ ස්ථාපිත කිරීමට රාජ්‍ය මැදිහත් වීම, මේ සඳහා මානව හිමිකම් කටයුතු පිළිබඳව අමාත්‍යාංශයක් පත්කර ඒ හරහා පාසැල්/රාජ්‍ය ආයතන තුළ වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම. ඒ සඳහා ජනමාධ්‍ය උපයෝගී කර ගැනීම.
- (ii). රාජ්‍ය පාලන ක්‍රියාවලිය තුළ නිල නොවන ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක වධහිංසාව වැළැක්වීම සඳහා ක්‍රියාමාර්ග කඩිනමින් ගැනීම.
- (iii). අපරාධ පරීක්ෂණයේ දී සැකකරුවන්ගෙන් තොරතුරු ලබා ගැනීමට වෙනත් රටවල ක්‍රියාත්මක නවීන විද්‍යාත්මක ක්‍රම හඳුන්වාදීම, ඒ සඳහා පුහුණුව, උපකරණ, අවශ්‍ය අරමුදල් ලබා දීම හා ඒ පිළිබඳව සංවාදයක් ඇති කිරීම.
- (iv). වධහිංසාව වැළැක්වීමට ගත යුතු ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳව රජයට යෝජනා කිරීම සඳහා ස්වාධීන ඒකකයක් ස්ථාපිත කිරීම. (ඒ සඳහා මානව හිමිකම් කොමිසම, සිවිල් සමාජය හා පොලිසිය ද ඇතුළත් විය යුතු ය.)
- (v). සැකකරුවන් අධිකරණ වෛද්‍යවරයා වෙත ස්වාධීනව යොමු කිරීම, අධිකරණ වෛද්‍ය වාර්තා ගැටලුවකින් තොරව සැකකරුට ලබා ගැනීමට ක්‍රමයක් ස්ථාපිත කිරීම. ස්වාධීනව අධිකරණ වෛද්‍ය කටයුතු කරගෙන යාමට අවශ්‍ය පරිසරය සැකසීම හා අධීක්ෂණය. එම

පොලිසිය ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිසංස්කරණ

ක්‍රියාවන් නිවැරදිව සිදු නොකරන අධිකරණ වෛද්‍යවරුන්ට එරෙහිව ක්‍රියා මාර්ග ගැනීම. අධිකරණ වෛද්‍යවරුන්ගේ හිඟය පියවීමට වහා කටයුතු කිරීම.

(vi). මහේස්ත්‍රාත්වරයා වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලබන සැකකරුවන් පිළිබඳව පුද්ගලිකව සොයා බැලීම හා වධහිංසා කර තිබේද යන්න නිරන්තරයෙන් ප්‍රශ්න කිරීම හා නිරීක්ෂණය.

(vii). වධහිංසා පනත ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා වධහිංසාවට සම්බන්ධ නිලධාරීන් පිළිබඳව සොයා බැලීමට පොලිසියෙන් පරිබාහිර ස්වාධීන විමර්ශන ඒකකයක් ස්ථාපිත කර සුදුසු නිලධාරීන් පත්කර එම නිලධාරීන්ට බාධාවකින් තොරව එම කටයුතු සිදු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය බලතල හා පහසුකම් ලබා දීම.

(viii). වධහිංසාවට ලක්වන්නේ නම් හෝ අත්අඩංගුවේ දී සැකකරුවන් මිය ගියහොත් ඒ සම්බන්ධ පොලිසියට වගකීම පවරා

වධහිංසාව යටතේ නඩු පැවරීමට කටයුතු කිරීම.

(ix). මානව හිමිකම් කඩවීම්වලට ලක්වූවන් පුනුරුත්ථාපනය කිරීම හා යථා තත්වයට පත්කිරීම රජයේ වගකීමක් බවට පත්කිරීම. එහිදී අදාළ පුද්ගලයාගේ මූල්‍යමය හානි, නෛතික වියදම් හා වෛද්‍ය වියදම් ආදිය හානිපූරණය කිරීම රජයේ වගකීමක් බවට පත්කිරීම.

(x). වධහිංසා සම්බන්ධ මානව හිමිකම් කඩවීම් පිළිබඳව ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය හෝ මානව හිමිකම් කොමිසම ලබා දුන් නිර්දේශ හෝ නියෝග සම්බන්ධව නීතිපති වහා ක්‍රියාත්මක වී අදාළ නඩු පැවරීමට කටයුතු කිරීමත් එම නඩු කෙටි කාලයකින් අසා නිම කිරීමට කටයුතු කිරීම.

(xi). ත්‍රස්තවාදය වැළැක්වීමේ පනත අහෝසි කිරීම, මෙම පනත දැනට අහෝසි නොවන්නේ නම්,

වරෙන්කු නොමැතිව පුද්ගලයන් අත්අඩංගුවට ගැනීමට පොලිසියට හා හමුදාවට දී ඇති බලතල අහෝසි කිරීම, පොලිසිය ඉදිරියේ කරන පාපොච්ඡාරණවලට ලබා දී ඇති නීතිමය පිළිගැනීම අහෝසි කිරීම යනාදියවත් කළ යුතු වේ. අඩුම තරමින් ආරක්ෂක ඇමතිවරයා හෝ ලේකම්වරයා විසින් නිකුත් කරන රැඳවුම් නියෝග අධිකරණය ඉදිරියේ අභියෝගයට ලක් කළ හැකි බවට එහි ප්‍රකාශිතව ප්‍රතිපාදන පැවතිය යුතු ය.

(xii). වින්දිතයන් හා සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීම සඳහා ආයතනික යාන්ත්‍රණයක් පිහිටුවීම, සාක්ෂිකරුවන් ආරක්ෂා කිරීමේ පනත සම්මත කිරීම.

(xiii). වධහිංසාවට එරෙහි සම්මුතියේ පළමු වෛකල්පිත ප්‍රොටෝකෝලය ඇතුළු අන්තර් ජාතික සම්මුතීන්හි පාර්ශවකරුවකු වීම හා ඒවා ක්‍රියාවට නැංවීම.

(xiv). පුද්ගලයන් අධිකරණ වෛද්‍යවරයා වෙත ඉදිරිපත් කිරීමේ දී බොහෝ විට පොලිස් නිලධාරීන් සැකකරු සමඟ සිටියහොත් බිය හෝ තර්ජනය කිරීම් නිසා සැකකරු වෛද්‍යවරයාට සත්‍ය නොපැවසීමට ඉඩ ඇත.

(xv). මෙහි දී වෛද්‍යවරයාගේ රාජකාරීමය වගකීම වන්නේ පොලිස් නිලධාරීන් එම ස්ථානයෙන් ඉවත් කර සැකකරුගෙන් නිවැරදි තොරතුරු ලබා ගැනීමත් ඔහුව විධිමත්ව පරීක්ෂා කර එම තොරතුරු සියල්ල අධිකරණ වෛද්‍ය වාර්තාවේ සටහන් තැබීමත් ය. නමුත් බොහෝ වෛද්‍යවරු මේ ක්‍රමය අනුගමනය නොකරති. සමහරු සැකකරු ඇසින් නොදැක පරීක්ෂා කළ බවට වාර්තා ඉදිරිපත් කරයි. මෙම තත්වය වැළැක්විය යුතු ය.

(xvi). වධහිංසා නඩුවක වින්දිතයකු අධිකරණ වෛද්‍ය නිලධාරි විසින් පරීක්ෂා කරන අවස්ථාවක දී අදාළ පරීක්ෂණ කටයුතු

සිදුවන ආවස්ථාවේ දී අදාළ නිලධාරියාට ස්වාධීන වූ පරීක්ෂණය කරගෙන යාමට අවශ්‍ය වටපිටාවක් පැවතිය යුතු ය.

(xviii). ශ්‍රේණිගතකරණය විසඳන මූලික අයිතිවාසිකම් නඩු පිළිබඳ වාර්ෂික වාර්තාවක් ප්‍රසිද්ධියට පත් කළ යුතු ය.

(xvii). ශ්‍රී ලංකා රජය වධ හිංසාවට එරෙහි වෛකල්පිත සම්මුතිය අත්සන් තැබිය යුතු බව සහ විසි එක් වන සහ විසි දෙවන වගන්ති පිළිබඳ විශේෂ කොන්දේසි ඉවත් කර ගැනීමට කටයුතු කළ යුතු ය. ශ්‍රී ලංකාවේ සියලුම රැඳවුම් කඳවුරු සහ රැඳවියන්ගේ නම් ප්‍රසිද්ධියට පත් කළ යුතු ය.

අපරාධ නීතිය පිළිබඳ සංශෝධන

(i). 1994 වධ හිංසා වැළැක්වීමේ පනත ක්‍රියාවේ යෙදවීම මේ වන විට අවම මට්ටමක පවතී. පොලිසිය ඇතුළු රජයේ නිලධාරීන් අතින් සිදුවන වධහිංසාවලට එරෙහිව නඩු පැවරීමේ අයිතිය ඇත්තේ නීතිපතිවරයාට ය. එම නඩු පවරනු ලබන්නේ මහාධිකරණයේ දී ය. නමුත් දැනට මතුව ඇති ගැටලුව වන්නේ වධහිංසා කිරීමේ සිදුවීමේ කොතෙක් වාර්තා ඉවද නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් ඒ පිළිබඳව නඩු පැවරීම් නොකිරීම ය. මෙයට පිළියම් යෙදීමට ක්‍රමවේදයක් ඇති කළ යුතු වේ.

(ii). සාමාන්‍යයෙන් මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණයේ දී අපරාධයක් සම්බන්ධයෙන් පොලිසිය නඩු පැවරීමක් නොකරන්නේ නම්, පුද්ගලික

පාර්ශ්වයට පෞද්ගලික පැමිණිල්ලක් ගොනු කිරීම මගින් නඩුවක් ආරම්භ කළ හැකි ය.

(iii). වධ හිංසා සිදුවීම්වල දී නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව විසින් නඩු පැවරීම නොකරන අවස්ථාවල අදාළ පාර්ශ්වයට පෞද්ගලිකව නඩුවක් ගොනු කිරීමට අයිතියක් ලබාදෙන සංශෝධනයක් පනතෙහි අඩංගු කිරීමට උත්සාහ කළ හැකි ය.

(iv). අත්අඩංගුවේ දී සැකකරුවන් මියයාම (මරාදැමීම) දැනට ඉතා ප්‍රශ්න ගත කරුණක් වී පවතී. පොලිසිය විසින් අවම බලය යෙදවීම යටතේ මෙම අපරාධවල වගකීමෙන් මිදී යයි. සාමාන්‍යයෙන් මරණය දක්වා බලය යෙදවිය හැකි වන්නේ මරණීය දණ්ඩනයෙන් දඬුවම්

පොලීසිය ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිසංස්කරණ

කළ හැකි වැරදිවල සැකකරුවන්ට එරෙහිව පමණි. පොලීසි අත්අඩංගුවේ දී මිය යන සැකකරුවන් සම්බන්ධයෙන් පොලීසියට වගකීම පැවරෙන නව නීති පැනවිය යුතු වේ.

(v). අත්අඩංගුවට ගත් පසුව අධිකරණය වෙත ඉදිරිපත් කරන තෙක් සැකකරුවන්ගේ ආරක්ෂාව සහතික කිරීම පොලීසියේ වගකීමක් බවට පත් කළ යුතු වේ.

(vi). දැනට ක්‍රියාත්මක වන ඇප පනතට අනුව ඇප ලබා ගැනීමට බොහෝ සැකකරුවන්ට අයිතිය ඇතත් ඇප ලබාදීමේ දී විවිධ මහේස්ත්‍රාත්වරුන් විසින් තමන්ට රිසි පරිදි කොන්දේසි පනවනු දක්නට ලැබේ.

උදා- ඇපකරුවන් ලෙස රජයේ සේවකයින් ඉල්ලා සිටීම, ග්‍රාමසේවා සහතික ඉල්ලා සිටීම, පවුලේ සාමාජිකයින් ඉල්ලා සිටීම ආදිය දැක්විය හැක. මෙම ඇප ලබාදීමේ රීතිවල දිවයින පුරා ඒකමතික භාවයක් ඇති කිරීම සුදුසු වේ.

නීතියේ ආධිපත්‍යය ස්ථාපිත කිරීම සඳහා වන යෝජනා

වර්තමානයේ ශ්‍රී ලංකාව තුළ දේශපාලන අනුග්‍රහය ලබන පුද්ගලයන් විශාල සංඛ්‍යාවක් අපරාධ කරන නමුත් නීතියේ ආධිපත්‍ය ක්‍රියාත්මක කරන ආයතනවල අසමත්භාවය නිසා නීතියේ හස්තය ඔවුන් වෙත ඵලදායී නොවන බව ඉතා පැහැදිලි කරුණකි. ස්වාධීන අධිකරණ පද්ධතියක් තුළින් නීතියේ ආධිපත්‍ය ක්‍රියාත්මක වීම සාධාරණ සමාජයක් සඳහා මෙන්ම සාමය හා සමාජ ස්ථාවරත්වය සඳහා අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි. යහපත් සමාජයක් බිහිකිරීම සඳහා යහපාලනය සමග බැඳුණු නීතියේ ආධිපත්‍ය ක්‍රියාත්මක වන සමාජ වටපිටාවක් බිහිකිරීම අත්‍යවශ්‍ය සාධකයක් බව ලෙස අප විශ්වාස කරන අතර දේශපාලන වෙනසක් තුළින් සිදුවන ප්‍රතිසංස්කරණයක දී නීතියේ ආධිපත්‍ය ස්ථාපිත කිරීම අත්‍යවශ්‍ය කරුණක් ලෙස සලකා පහත කරුණු යෝජනා ලෙස ඉදිරිපත් කරමු.

- (i). අපරාධ නිවාරණය කිරීම අපරාධකරුවන් නීතිය ඉදිරියට පමුණුවා දඬුවම් පැමිණවීම නීතියේ ආධිපත්‍ය රට තුළ පවත්වාගෙන යාම පවතින රජයේ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්තිය මෙන්ම දේශපාලන උවමනාව බවට පත්කර ගැනීම.
- (ii). දේශපාලනයට සම්බන්ධ පුද්ගලයන් අපරාධ සිදුකළ විට අපරාධ පරීක්ෂණය කිරීම, ඔවුන් අත්අඩංගුවට ගෙන නීතිය ඉදිරියට පමුණුවා නීතියේ කාර්ය පටිපාටිය ඉදිරියට පවත්වාගෙන යාමට නීතිය ක්‍රියාත්මක කරන බලධාරීන් අසමත් වන බව ඉතා පැහැදිලි කරුණකි. මෙම තත්වය වළක්වා අපරාධකරනු ලබන පුද්ගලයන්ගේ තරාතිරම නොබලා නීතියේ ආධිපත්‍ය ක්‍රියාත්මක කිරීමට ක්‍රමවේදයක් සකස් කිරීම සිදුකළ යුතු ය.

පොලිසිය ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිසංස්කරණ

(iii). සමාජයේ බොහෝ අපරාධකරුවන් අනවසර ගිනිඅවි භාවිතා කරන බව තොරහසකි. දේශපාලන රැකවරණය ලබන බොහෝ පිරිස් අනවසර ගිනිඅවි භාවිතා කරන බවද එම අවි භාවිත කර ප්‍රචණ්ඩ ක්‍රියාවල නියැලෙන බව ද පසුගිය කාලවකවානුව පිළිබඳ නිරීක්ෂණය කරන විට පැහැදිලි වන කරුණකි. එමනිසා අනවසර ගිනිඅවි භාවිතා කරන්නන් නිරායුධ කිරීම එවැනි පුද්ගලයන්ට එරෙහිව නීතිය ක්‍රියාත්මක කිරීමට රජය පියවර ගතයුතු බව ප්‍රකාශ කරමු.

(iv). අපරාධ සම්බන්ධයෙන් මූලික පරීක්ෂණ පවත්වා අධිකරණ හමු වේ නඩු පැවරීමේ කටයුතු සිදුකළ ද අපරාධකරුවන් අපරාධවලට වරදකරු වීමේ සම්භාවිතාවය ශ්‍රී ලංකාව තුළ අඩු අගයක් ගනී. මෙයට පහත හේතූන් බලපායි.

1. අපරාධ සම්බන්ධයෙන් මූලික පරීක්ෂණ සාක්ෂි එකතු කිරීම, චෝදනා ගොනු

කිරීම, මහේස්ත්‍රාත් අධිකරණය ඉදිරියේ නඩුකටයුතු පවරා පවත්වාගෙන යාම සිදුකරනු ලබන්නේ පොලිස් නිලධාරීන් විසිනි. මෙම කාර්ය සඳහා පොලිස් නිලධාරීන්ට විශේෂ හැකියාවන් නොමැතිකමින් ඇතිවන අඩුපාඩු නිසා බොහෝ නඩුකටයුතු පැමිණිල්ලේ අසාර්ථකභාවය නිසා නිසි ප්‍රතිඵල නොමැතිව අවසන් වෙයි.

2. මෙම නිසා මෙවැනි කාර්යන්වල යෙදෙන නිලධාරීන්ට විශේෂ පුහුණුවක් ලබාදීම නීතිමය ප්‍රවීණතාවයක් ලබාගැනීමට ක්‍රමවේදයක් සකස් කිරීම, නැතිනම් එවැනි හැකියාව ඇති පුද්ගලයන් නිලධාරීන් ලෙස බඳවා ගැනීමෙන් සේවයට යොදවා ගැනීම.

3. අපරාධ චෝදනා ගොනුකර මහාධිකරණය හමු වේ නඩුකටයුතු පවරා පවත්වාගෙන යන්නේ නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව

වන අතර මේ වන විට නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුව සංකේන්ද්‍රණය වී ඇත්තේ කොලඹ නගරයට වන බැවින් ඇත පළාත්වල නඩු කටයුතු මෙහෙයවීම පිළිබඳ උනන්දුවේ පසුබෑමක් ඇති බව පෙනෙන්නට ඇත.

4. මෙම හේතුව නිසා නීතිපති දෙපාර්තමේන්තුවේ ශාඛා ප්‍රාදේශීය මට්ටමින් ආරම්භ කිරීම සහ මනා හැකියාවකින් යුක්ත නිලධාරීන් නඩු පැවරීමේ කාර්යයේ යෙදවීම සුදුසු ය.

(v) පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව නීතිය හා සාමය පවත්වාගෙන යන මූලික ආයතන පද්ධතිය වෙයි. එය මේ වන විට බරපතල ලෙස දේශපාලනීකරණය වී ඇති බව රහසක් නොවේ. එමෙන්ම පසුගිය කාලසීමාව තුළ පැවතුණ යුද්ධමය වාතාවරණය නිසා පොලිස් සේවය හමුදාකරණයට ලක්වී ඇති බව ප්‍රකට කාරණයකි. මෙම නිසා පොලිස්

දෙපාර්තමේන්තුව දේශපාලන හරනය කිරීමේ පියවරක් ලෙස ස්වාධීන පොලිස් කොමිෂන් සභාවක් පිහිටුවා පොලිසිය එය යටතට පත්කිරීම සිදුකළ යුතු ය.

(vi). පොලිස් සේවයේ බඳවා ගැනීම්, උසස්වීම් විනය පාලනය එම කොමිසම යටතට පත්කළ යුතු ය. උසස්වීම් දීම සිදුකළ යුත්තේ තරග විභාග, වෘත්තීය දක්ෂතා පදනම් කරගත් විනිවිද පෙනෙන කාර්ය පටිපාටියක් තුළින් ය.

(vii). පොලිස් දෙපාර්තමේන්තුව සිවිල් ආයතනයක් ලෙස ක්‍රියාත්මක වීමට අවශ්‍ය කරන වටපිටාව සකස් කළ යුතු ය. මෙහිදී පොලිසියට බැඳෙන නිලධාරීන්ට තමන් සිදුකරන්නේ මහජන සේවයක් බව වටහා දීම ද මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ අවම පුහුණුවක්වත් ලබා දීම ද අවශ්‍ය වේ.

පොලිසිය ඇතුළු මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීමට පිහිටුවා ඇති යාන්ත්‍රණයේ ප්‍රතිසංස්කරණ

- (viii). විශේෂිත අංශවලට සම්බන්ධව කටයුතු කරනු ලබන පොලිස් නිලධාරීන් හට අවශ්‍යකරන නීතිමය දැණුම පුහුණුව ලබාගැනීමට අවශ්‍ය කරනු ලබන ක්‍රමවේදයන් සකස් කිරීම සිදු කළ යුතු ය.
- (ix). අපරාධ සම්බන්ධයෙන් සැකපිට අත්අඩංගුවට පත් සැකකරුවන් අත්අඩංගුවේ දී මරාදැමීම ශ්‍රී ලංකාවේ සුලබ අත්දැකීමකි. මෙවැනි සිදුවීම් වැළැක්වීමට පියවර ගතයුතු අතර රාජකාරිය තුළදී නීතිය උල්ලංඝනය කරනු ලබන පොලිස් නිලධාරීන් හට ඵරහිව පරීක්ෂණ කිරීමට, නඩු පැවරීමට ඒ පිළිබඳව අධීක්ෂණය කිරීමට ස්වාධීන ආයතනයක් ස්ථාපිත කළ යුතුව ඇත.
- (x). අධිකරණය ඉදිරියේ ඇති නඩුකටයුතු ප්‍රමාද වීමට බොහෝ විට රස පරීක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුවේ වාර්තා ප්‍රමාද වීම බලපානු ලබයි. මෙම තත්වය වැළැක්වීමට රසපරීක්ෂක දෙපාර්තමේන්තුවේ කටයුතු

- පුළුල් කිරීම සිදුකිරීම සිදු කළ යුතුය.
- (xi). අධිකරණ සේවය අපක්ෂපාතී විනිවිද පෙනෙන කාර්යක්ෂම සේවයක් බවට පත්කිරීමට කරුණු සම්පාදනය කළ යුතු ය. විනිසුරුවරුන් බඳවා ගැනීම විනය පාලනය අධිකරණ සේවා කොමිෂන් සභාවට අයත් කාර්යක් මෙන්ම අධිකරණ සේවා කොමිෂන් සභාවට ඇති දේශපාලන බලපෑම් තුරන් කිරීමට කටයුතු කළ යුතු ය. අධිකරණ සේවයට සිදුකරන දේශපාලන පත්කිරීම් වැළැක්වීමට ක්‍රමවේදයක් සකස් කළ යුතු ය.
- (xii). අධිකරණයට සහාය වන සේවාවන් නවීන තාක්ෂණික උපකරණ භාවිත කර කටයුතු කිරීමට පුහුණු කළයුතු අතර අදාළ නීතිමය ප්‍රතිපාදන ඵයට අනුකූලව සංශෝධනය කළ යුතුය.
- (xiii). වර්තමානයේ අධිකරණ ඉදිරියේ පවත්වාගෙන යන නඩු කටයුතු අවසන් වීමට

දීර්ඝ කාලයක් ගත වේ. මෙය යුක්තිය ඉෂ්ඨ වීම ප්‍රමාද වීමකි. මෙම නිසා නඩු ප්‍රමාදය වැළැක්වීමට සැලැස්මක් ඇති කර කඩිනමින් නඩු විමසීමට අවශ්‍ය නිලධාරීන්, පහසුකම් ඇති කිරීම.

(xiv). ආණ්ඩුවේ අපේක්ෂාවන් ඉටු කිරීමෙන් වැළකීමට සහ ස්වකීය තනතුරෙහි ස්වාධීනත්වය සුරැකීම සඳහා විනිසුරකු විශ්‍රාම ගත් පසු වසර 5ක් ගෙවෙන තුරු රාජ්‍ය තාන්ත්‍රික නිලයක් දැරීමෙන් වැළකෙන නීති සම්පාදනය.

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ මානව හිමිකම් ප්‍රතිපාදනවලට යෝජිත සංශෝධන

- (i). ජීවත්වීමේ අයිතිය නිශ්චිත වශයෙන් ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට ඇතුළත් කිරීම සහ එහිදී සෞඛ්‍ය හා පරිසරය පිළිබඳ අයිතිවාසිකම් ද ජීවත් වීමේ අයිතිය යන්නට ඇතුළත් වන ලෙස කෙටුම්පත් කිරීම අවශ්‍ය වේ.
- (ii). මහජන සුභසාධක නඩුකර සම්බන්ධයෙන් ඇති නීති රීති පුළුල් කර ඒ සඳහා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවෙන් ප්‍රතිපාදන සැලසීම. මේ සඳහා ඉන්දියාවේ ඇති ප්‍රවණතාවලින් ආදර්ශයක් ගත හැක.
- (iii). මානව හිමිකම් නඩුවලදී වැරදිකරුවන් වන රජයේ නිලධාරීන් ගෙවිය යුතු වන්දි ගෙවනු ලබන්නේ රජය විසිනි. පසුකාලීනව

- අධිකරණය විසින් අදාළ නිලධාරීන් ගේ පෞද්ගලික මුදල්වලින් ද යම් මුදලක් ගෙවීමට නියම කරන සම්ප්‍රදායක් ඇති වුව ද, එය තවමත් ලිඛිත නීතියක් නොවේ. මූලික අයිතිවාසිකම් කඩකිරීම් අධිකරණයෙන් කිරීම සඳහා මෙම සම්ප්‍රදාය නීතිගත කිරීම සුදුසු වේ. අනාගත ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයක දී මෙය ඇතුළත් කළ හැකි ය.
- (iv). තව ද ලංකාවේ මානව හිමිකම් නීතිරීති ජාත්‍යන්තර නීතියට සමගාමී වන ආකාරයට සංශෝධන ගෙන ආ යුතු වේ. සිවිල් හා දේශපාලන අයිතීන් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර සම්මුතිය හා එහි අතිරේක ගිවිසුම්වලට ලංකාව අත්සන් තබා තිබුණ ද සිංගරාසා නඩුවේ දී දක්වා ඇති මතය අනුව මෙම

නීති ලංකාවේ බලාත්මක වීමට නම් දේශීය ව්‍යවස්ථාදායකය - පාර්ලිමේන්තුව විසින් අණපනත් සම්මත කළ යුතු වේ. මෙය මානව හිමිකම් නීතියේ විශාල හිඳැසකි.

(v). ජාත්‍යන්තර නීතියේ ඒකීයවාදී න්‍යායට අනුව ශ්‍රී ලංකාව ජාත්‍යන්තර සම්මුතීන්වලට අත්සන් තබන විට ම එය දේශීය නීතියේ කොටසක් බවට පත්වන ආකාරයට අවශ්‍ය සංශෝධන ගෙන ආ යුතු ය.

(vi). මානව හිමිකම් කඩවීමක් සඳහා අධිකරණය ඉදිරියට යා හැකි කාලසීමාව දින 30කි. මෙය දීර්ඝ කළ හැකිදැයි යෝජනා කිරීම වටී. කාලයේ සීමාව නිසා සමහර අවස්ථා වල නඩු පැවරීමට නොහැකි වේ. එබැවින් මෙම කාලසීමාව අවම වශයෙන් මාස 3ක කාලයක් දක්වා දීර්ඝ කිරීමට යෝජනා කෙරේ.

(vii). මානව හිමිකම් නඩුවක් මාස දෙකක කාලයක් තුළ අසා නිමකළ යුතු බවට ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 126 (5) ව්‍යවස්ථාව සඳහන් වුවත්, දැනට එවැනි නඩු අසා නිම කිරීමට අවුරුදු 2කට වැඩි කාලයක් ගත වේ. ඉහත විධිවිධාන ප්‍රකාරව මූලික අයිතිවාසිකම් නඩුවක් හැකි ඉක්මනින් අසා නිම කිරීමට අවශ්‍ය පියවර රජය විසින් ගත යුතු ය.

මානව හිමිකම් කොමිසම

1996 අංක 21 දරන මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභා පනත යටතේ පිහිටුවා ඇති ශ්‍රී ලංකා මානව හිමිකම් කොමිෂන් සභාව ජනතාවගේ මානව හිමිකම් කඩවීමක දී ඒ සඳහා,

- (i). මානව හිමිකම් කොමිසම විසින් ලබා දෙන නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කිරීම රාජ්‍ය ආයතන විසින් පැහැර හැරීම වැළැක්වීමට එම නිර්දේශ බලගැන්වීමේ යාන්ත්‍රණයක් සැකසීම.
- (ii). ස්වාධීන කොමිෂන් සභා හරහා දක්ෂ හා කාර්යක්ෂම එමෙන්ම මානව හිමිකම් ආරක්ෂා කිරීම හා ප්‍රවර්ධනය කිරීම පිළිබඳව උනන්දුවක් ඇති නිලධාරීන් පත්කර ඔවුන්ට ස්වාධීනව කටයුතු කිරීමට අවශ්‍ය පරිසරය සැකසීම.

- (iii). කඩිනමින් පැමිණිලි විභාග කර පැමිණිලිකරුවන් දිරිගැන්වෙන වන්දි හා නිර්දේශ ඉදිරිපත් කිරීමක් සිදු කළ යුතු ය.
- (iv). රටේ සිදුවන ප්‍රධාන පෙළේ මානව හිමිකම් කඩවීම් පිළිබඳව මැදිහත්ව විමර්ශනයන් සිදු කර ඒ සම්බන්ධව ගත යුතු ඉදිරි නෛතික ක්‍රියාමාර්ගයන් ඒ ඒ ආයතන හා ඒකාබද්ධව සිදු කළ යුතු ය.
- (v). මානව හිමිකම් ආරක්ෂකයන් බල ගැන්වීමක් සිවිල් සමාජය සමඟ මනා සම්බන්ධතාවයක් පවත්වා ගෙන යාමත් සිදු කළ යුතු ය.
- (vi). මානව හිමිකම් කොමිසම රැඳවුම් කඳවුරු සහ බන්ධනාගාර බැහැදැකීම සඳහා ප්‍රාදේශීය කමිටු පිහිටුවීමට තමන්ට ඇති බලය භාවිත කළ යුතු වේ.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

- ❖ නියත විවරණය - විජයානන්ද ජයවීර
- ❖ සිංහල සමාජ සංවිධානය - මහාචාර්ය රැල්ෆ් පීරිස්
- ❖ සිංහල ආණ්ඩුව - පණ්ඩිත මැදඋයන්ගොඩ විමලකිත්ති හිමි
- ❖ මධ්‍යකාලීන සිංහල සමාජය - මහාචාර්ය එම්. බී. ආරියපාල
- ❖ ශ්‍රී ලංකා පොලීසිය ප්‍රභවය සහ ව්‍යාප්තිය - අ. ජ. තිලක් ඉද්දමල්ගොඩ
- ❖ ගුණාත්මක පොලිස් සේවයක් උදෙසා - නිරංජ විජේවර්ධන
- ❖ මානව හිමිකම් පහන - බැසිල් ප්‍රනාන්දු
- ❖ කාර්යක්ෂමතාවය, ප්‍රඥාගෝචරභාවය සහ ශ්‍රී ලංකාවේ නීති ක්‍රමය - බැසිල් ප්‍රනාන්දු
- ❖ පොලිසියට ප්‍රතිසංස්කරණ - එස්. ජී. පුංචිහේවා
- ❖ සිවිල් සමාජ ප්‍රතිසංස්කරණ යෝජනා